



## ఆచార్య జి. దామోదర్

ఆచార్య జి. దామోదర్‌కు కాకతీయ, శాతవాహన విశ్వవిద్యాలయాలలో వివిధ స్థాయిలలో 42 సంవత్సరాల బోధన మరియు పరిశోధన అనుభవం ఉంది. దామోదర్ గారు M.A., (1978), M.Phil. (1981), Ph.D., (1985) KU నుండి PGCTE (1986), PGDTE (1987), EFLU, హైదరాబాద్, CMC (2000), స్వీడన్ నుండి చేశారు. 54 పుస్తకాలు, 74 పేపర్లు ప్రచురించారు, 60 సాధారణ వ్యాసాలు, 550 ఐకూ కవితలను రాసారు., 120 రేడియో, వీడియో పాఠాలను రూపొందించారు. 27 M.Phil. మరియు పి.హెచ్.డి. విద్యార్థులకు మార్గనిర్దేశం చేశారు. 3 యుజిసి ప్రాజెక్టులను పూర్తి చేశారు. 26 సెమినార్లు ఇచ్చి, 23 వర్క్‌షాపులు నిర్వహించారు. 28 జాతీయ మరియు 15 అంతర్జాతీయ సమావేశాలకు హాజరై పత్రాలను సమర్పించారు. 38 ఆహ్వానించబడిన చర్చలు మరియు ఉపన్యాసాలు ఇచ్చారు.

విశ్వవిద్యాలయంలో వివిధ స్థానాల్లో 15 సంవత్సరాల పరిపాలనా అనుభవం ఉంది. విద్యా పనులపై స్వీడన్, యు.ఎస్.ఏ., సింగపూర్, ఇటలీతో సహా 21 దేశాలను ఆయన సందర్శించారు. 21 విద్యాసంస్థలలో మరియు సంఘాలలో సభ్యుడిగా ఉన్నారు. 2010లో రాష్ట్ర ఉత్తమ ఉపాధ్యాయ పురస్కారం, ప్రెసిడెంట్ ఎక్సలెన్స్ అవార్డు (లయన్స్ క్లబ్ ఇంటర్నేషనల్), ఇంగ్లిష్ ఫోరం అవార్డు (భావనగర్, గుజరాత్), తెలుగు తేజమ్ అవార్డు (న్యూఢిల్లీ), పోతనా అవార్డు (వరంగల్), నుండి పొందారు. మరియు భారత అధ్యక్షుడు నామినీగా డాక్టర్ జి.హెచ్. సెంట్రల్ యూనివర్సిటీ, సాగర్, మధ్యప్రదేశ్ 2015-18లో పనిచేశారు. ఆయన గౌరవార్థం రెండు ఫెస్టివ్‌లను ప్రముఖ ఢిల్లీ ప్రచురణ కర్తలు ప్రచురించారు. ప్రస్తుతం చైతన్య డీమ్స్ విశ్వవిద్యాలయం, హన్మకొండ మొదటి వైస్-భాస్కలర్ గా కొనసాగుతున్నారు.

-డా|| టి. శ్రీరంగస్వామి

# నా ప్రయాణంలో...

నరేంద్రమోడి కవితలు



అనుస్రుజన  
**ఆచార్య జి. దామోదర్**

ఉపకులపతి

చైతన్య డీమ్స్ విశ్వవిద్యాలయం, వరంగల్



# నా ప్రయాణంలో...

నరేంద్రమోడి కవితలు



అనుస్మజన

ఆచార్య జి. దామోదర్

ఉపకులపతి

చైతన్య డీప్ట్ విశ్వవిద్యాలయం, వరంగల్



శ్రీలేఖ సాహిత్య

(సాహిత్య సాంస్కృతిక సంస్థ)

27-14-53, మండల కార్యాలయం ఎదురుగా

హనుమాన్- 506 371, వరంగల్, తెలంగాణ

స్థాపితం: 1977

రి.నెం.2337/89

Transcreated from **A Journey** by Ravi Mantha in English Version

**NAA PRAYANAM LO...**

A Poetry of Narendra Modi's Poems

Transcreation by

**Prof. G. Damodar**

First Edition : September 17, 2020

**Srilekha Sahithi Publication No.127**

Price : Rs. 120/-

For Copies

**SRILEKHA SAHITHI**

Cell: 99498 57955

Email: t.srirangaswamy@gmail.com

**Chaithanya (Deemed to be University)**

Kishanpura, Hanamkonda.

Cell: 80137 76666

Email: vc@cdu.ac.in

Printed at

**SRI DEEPTI PRINTERS**

Hanumakonda

డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి

కవి, విమర్శకులు

## శ్రీలేఖోద్దీపనం

శ్రీలేఖ సాహితీ వరంగల్లులో 1977న ప్రారంభించబడి అనేక సాహిత్య కార్యక్రమాలతో పాటు సభ్యుల, రచయితల సృజనా శక్తికి అండగా నిలబడి ఇంతవరకు 126 ప్రచురణలను వెలువరించినది. ప్రస్తుతము ఆచార్య డా॥ గుర్రపు దామోదర్ గారి “నా ప్రయాణంలో...” (కవిత్యం)ను 127వ పుస్తకంగా తెస్తున్నది. డా॥ దామోదర్ గారు ఆంగ్ల భాషా విశారదులు. వీరి అనుసృజన గ్రంథం “ది టు జెంటిల్ మెన్ ఆఫ్ వెరోనా”ను 1986 సం॥లో శ్రీలేఖ సాహితీ ద్వారానే ప్రచురింపబడినది. దామోదర్ గారు గత నాలుగు దశాబ్దాలుగా ఆంగ్ల భాషలో ఎందరో నిపుణులను రూపొందించారు. కాకతీయ విశ్వవిద్యాలయము నుండి ఆంగ్ల భాషాచార్యులుగా పదవీ విరమణ పొందారు, శాతవాహన విశ్వవిద్యాలయంలో అడ్జంట్ ప్రొఫెసర్ గా పనిచేసారు. అనేక దేశాలలో తమ పరిశోధనా పత్రాలను సమర్పించారు. డా॥ దామోదర్ గారు 1957 సంవత్సరములో ఇప్పగూడ (పాలకుర్తి మండలం, వరంగల్లు ప్రస్తుతం జనగాం జిల్లా)లో జన్మించారు. వారు ఇప్పటివరకు అనేక గ్రంథాలను అందించారు. ప్రస్తుతము చైతన్య డీప్ట్ యూనివర్సిటీలో వైస్ ఛాన్సలర్ గా ఉన్నారు. ఆయన నిరంతర సాహితీ చైతన్యుడు.

ప్రస్తుత గ్రంథము మన ప్రధానమంత్రి నరేంద్ర దామోదర దాస్ మోడి గారి కవితల అనుసృజన గ్రంథము. ఆయన అనుసృజన మోడీ గారి కవితాత్మను స్పృశించి వెలువరించారు. ఈ కవితలు సామాన్య పాఠకుడి మనసులలో చిరకాలం నిలిచిపోతవి. మంచి కవితా సంపుటిని అందించినందులకు ఆచార్య జి. దామోదర్ గారికి శ్రీలేఖ సాహితీ పక్షాన అభినందన పూర్వక వందనాలు.

మీ

డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి

వరంగల్లు,

2-9-2020.

కవి, విమర్శకులు

అధ్యక్షులు, శ్రీలేఖ సాహితీ

డా॥ సిహెచ్. వి. పురుషోత్తమరెడ్డి

కులపతి



చైతన్య డీప్లీ విశ్వవిద్యాలయం,  
వరంగల్లు

## ఆమోదం

మన ప్రధానమంత్రి, కవితా తత్వవేది, గౌరవనీయులు నరేంద్రమోడీ గారు రాసిన కవితలను “ఎ జర్నీ” పేర ఆంగ్లములో అనువదించబడిన వాటిని మా విశ్వవిద్యాలయ ఉపకులపతి ఆచార్య జి. దామోదర్ గారు “నా ప్రయాణంలో...” పేరుతో తెలుగులో అనుసృజన చేసి మనకందించారు. ఇందుకు వారికి అభినందనలు. మోడీ గారి సాహితీ కవిత్వభేదిని ఈ సంపుటి ద్వారా మనకు తెలియపరిచారు. ఆయన సమర్థుడైన పరిపాలనా దక్షుడే కాకుండా కవి, కథకుడు, అనువాదకుడు, నాటక రచయిత, మోసోగ్రాఫర్ నాటకకర్త కూడా. మోడీ రచనలపై పలు విశ్వవిద్యాలయాలలో డాక్టరేట్ పట్టాల కొరకు పరిశోధనలు జరుగుతున్నాయి. మోడీ సాహిత్యాన్ని ఉత్కృత విశ్వవిద్యాలయం డా॥ సుభాష్ నాయక్ గారు అనువాదం కొరకు మాకు పంపించారు.

ఆచార్య దామోదర్ గారు మోడీ గారి కవితలను తెలుగులో ప్రచురించడం మరొక అద్భుతమైన సందర్భం. ఈ పుస్తకంలోని ఒక కవితను చదివినపుడు మోడీగారికి తనకు నేలపై ఉన్న మమకారాన్ని దానిని మరువరాదని, అది ఎంతో పవిత్రమైనదని, అది తన ఉనికికి కారణ సంభూతమైనదని, అది తన నేల తల్లి అని అంటారు. ఆ నేల గురించి కవి మాటల్లో.

“ఈ బంగారు భూమిని వీక్షించేందుకు

ఈ నేత్రాలు పుణ్యం చేసుకున్నాయి

...

...

...

ఈ బంగారు నేలను వీక్షిస్తూ,

హరివిల్లును చూస్తున్నాను...

నా దేశవాసుల ప్రేమ అసమానమైనది, నిజమైనది

ఐనా... ఇతరులనుండే నన్ను నేను తెలుసుకుంటాను

ఏ కళ్ళూ దానిని కొలువ లేవు

అది నిగూఢమైన జీవన వాస్తవం

ఐనా కళ్ళు పుణ్యం చేసుకున్నాయి

ఈ సువర్ణ భూమిని వీక్షించడానికి”

(2వ కవిత)

మోడీ గారు ఈ భారతదేశపు మట్టి మూలాలలో ఒదిగి ఉన్నారు. మనిషికి తను ఏమిటో తనకు తెలియదు. ఇతరుల కళ్ళతో తరచి చూసినపుడే తన నైజం, పరమార్థం బోధపడుతుందని స్పష్ట పరిచారు.

తను ఎందులో వుంది, తన ప్రపంచం గురించి వ్రాస్తూ-

నా శరీరం, మనస్సు, హృదయం

భగవంతుని దయతో కూరుకుపోయింది

సమస్త ప్రపంచం

నా ఆలింగనంలో చుట్టబడింది - అంటూ తన ఆరాటాన్ని 6వ కవితలో చెప్పారు.

ఆచార్య జి. దామోదర్ గారు మోడీ గారి కవిత్వంలోకి ప్రవేశించి, అందులో లీనమై, ఆ కవిత్వం రుచులను తన తేనె, తేనె మాటలలో మృదువుగా మనకు అందించడం హర్షించదగినది. ఈ సంపుటి మా విశ్వవిద్యాలయ నేపథ్యంలో వెలుగు చూడడం ఎంతో అపురూపమైనదిగా భావిస్తున్నాము. ఆచార్య దామోదర్ (మా విశ్వవిద్యాలయ కులపతి) గారి సాహిత్య కృషిలో ఇదొక కలికితురాయి. వారికి మా అభినందన పూర్వక సుమాంజలులు.



(డా॥ సివ్.వి. పురుషోత్తమరెడ్డి)

సెల్: 98480 72444

## ముందుగా

నేను యూనివర్సిటీ పనిపై బారిపాడ(ఒరిస్సా) కు వెళ్ళినపుడు డా॥ సుభాష్‌నాయక్ పరిచయమయ్యారు. నాకు మోడిగారి 'ఎ జర్నీ' అనే ఇంగ్లీష్ పుస్తకాన్ని బహుకరించారు, వారు ఒరియ భాషలోకి దాన్ని అనువాదం చేసాననీ, ఇతర భాషలలోకి కూడా అనువాదం అవుతుందని చెప్పారు. అనువాదం చేయడానికి సరేనని ఒప్పుకున్నాను. భువనేశ్వర్ విమానాశ్రయంలో పుస్తకాన్ని చదవడం మొదలుపెట్టి, వరంగల్ చేరేవరకు దాన్ని పూర్తి చేసాను. ఆ పుస్తకం నన్ను ఎంతో ప్రభావితం చేసింది. ఇంతకాలం మోడి గారు నాకు గుజరాత్ ముఖ్యమంత్రిగా, భారత ప్రధానమంత్రిగా తెలిసినా, వారిలో ఎంతో రచనా ప్రతిభ వుందని ఈ ఒక్క పుస్తకం ద్వారా తెలుసుకున్నాను. వారి ఇతర రచనలపై ఆరా తీసాను. వారు ఎన్నో పుస్తకాలు వ్రాసారనీ, వారి జీవిత చరిత్రపై తొమ్మిది పుస్తకాలు వచ్చాయనీ, వారి రచనలు భారతీయ భాషలలోనే కాకుండా, ఇంగ్లీష్, స్పానిష్, చైనీష్ భాషలలోకి అనువాదం చేస్తున్నారని తెలుసుకున్నాను.

మోడిగారు తన ఇంటర్వ్యూలలో బేలూర్ మఠం, అలోరాలలోని అద్వైత ఆశ్రమం, రాజ్‌కోటలోని రామకృష్ణ మిషన్, వివేకానంద తనను ఎలా ప్రభావితం చేసిందో చెప్పారు. పాఠశాలలో ఎన్‌సిసి కేడెట్‌గా పొందిన శిక్షణతో, 1971 నుండి ఆర్‌ఎస్‌ఎస్‌కు పూర్తి సమయాన్ని కేటాయించి, ఎమర్జెన్సీలో అజ్ఞాతంలోకి వెళ్ళి, 1985లో బిజెపి బాధ్యతలను స్వీకరించి పార్టీ సోపానక్రమంలో అనేక పదవులను నిర్వహించి, 2001లో గుజరాత్ ముఖ్యమంత్రిగా ఎదిగి 2014 వరకు తన సత్తాను అక్కడ నిరూపించుకొని, మే 26, 2014న భారతదేశ 14వ ప్రధానిగా ప్రమాణం చేసి ఎన్నో సంస్కరణలతో ముందుకు వెళుతున్న మోడి గారు మనందరికీ తెలుసు.

కానీ మనకు మోడి గారిలో ఎంతో మందికి తెలియని ఒక కవి, కథా రచయిత, నాటకరచయిత, మోనోగ్రాఫ్‌కుడు, అనువాదకుడు వున్నాడని తెలియదు. గుజరాత్ లోక్ సపర్క్ సమితిలో జనరల్ సెక్రటరీగా పని చేసినపుడు తన మొదటి పుస్తకమైన “సంఘర్షణ మా గుజరాత్”ను గుజరాతి భాషలో వ్రాశారు. ఆయన ఎమర్జెన్సీ సమయంలో “గుజరాత్ ఇన్ ఎమర్జెన్సీ” అనే రెండవ పుస్తకాన్ని రాశారు. సత్యవాణి, సాధన అనే పత్రికలకు జర్నలిస్టుగా పనిచేసారు. ఆ సమయంలో కథలు రాయడం మొదలుపెట్టి, 13 చిన్న కథలతో “ప్రేమతీర్థి”

అనే సంకలనాన్ని తీసారు. ఆ తర్వాత ఎనిమిది పుస్తకాలను పిల్లలకోసం వ్రాశారు. రాజాభాయి నేనియాతో కలిసి తన గురువు అయిన లక్ష్మణ్ రే ఇమాన్ దార్ జీవిత చరిత్రపై “సంతబంధు” వ్రాశారు. దాతెపంతా తెంగడి మరాలిలో వ్రాసిన “సమస్తి సిబియా సమతా ఏ క్యా” ను గుజరాత్ లోకి అనువదించారు. “పిలుపూల్” అనే నాటకాన్ని అస్సుస్విత ఏకపాప నైతికతను తెలియజేయడానికి వ్రాశారు. అందులో ఒక పాత్రలో నటించారు కూడా.

పదహారు ప్రముఖ వ్యక్తుల గురించి 2008లో “జ్యోతిషంజ్” అనే పుస్తకాన్ని వ్రాశారు. ఇంగ్లీష్ లో “గుజరాత్ రెస్ పాన్స్ టు ఛాలంజెస్ ఆన్ కైమేట్ ఫేంజ్” అనే కాఫీట్ బుల్ పుస్తకాన్ని వెలువరించారు. అదే స్వచ్ఛభారత్ అభియాన్ అనే కొత్త పథకానికి దారితీసింది.

“అఖా ఆ ధన్యవియా” “ధన్య ఏఇ అఖీ” అనే రెండు కవితా సంకలనాలను ప్రచురించారు. మొదటి కవితా సంకలనమే ఇంగ్లీష్ లో ‘ఎ జర్నీ’గా రవిమంధ అనువాదం చేస్తే, దాని ఆధారంగా నేను “నా ప్రయాణంలో...” అనే శీర్షికతో తెలుగులో దీన్ని అనుస్మజన చేసాను. ఎన్నో భాషల్లోకి అనువాదం చేయబడుతున్న ఈ పుస్తకం, నోబుల్ బహుమతికి ఒక రోజు నామినేట్ అవుతుందని ఆశిస్తున్నాను.

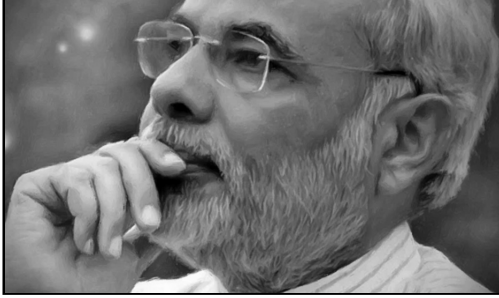
తెలుగులో అనువాదానికి నన్ను ప్రేరేపించిన డా॥ సుభాష్ నాయక్ గారికి, ఆమోదం తెలిపిన మా గౌరవ కులపతి డా॥ సిహెచ్.వి. పురుషోత్తంరెడ్డి గారికి, శ్రీలేఖోద్ధీపనం చేసి, వ్రాత ప్రతికి మెరుగులు దిద్దిన డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి గారికి, ప్రచురిస్తున్న శ్రీలేఖ సాహితీ వారికి, కొన్ని పద్యాల పదాలను సూచించిన మిత్రుడు శ్రీ కె. దామోదర్ రావు గారికి, అందంగా ముద్రించిన శ్రీదీప్తి ప్రింటర్స్ వారికి కృతజ్ఞతాభివందనములు.

ప్రథమ పాఠకురాలిగా తగు సూచనలు చేసిన నా శ్రీమతి చంద్రకళ, ఎప్పటికప్పుడు నా రచనలను ప్రోత్సహిస్తున్న నా కూతుర్లు భావన, రచన, అల్లుళ్ళు సతీష్ కుమార్, హర్షవర్ధన్, మనుమరాలు నిష్క, మాయల ప్రేమ మరువరానిది.

ఈ 67 కవితలలో మోదిగారి నైజం, ప్రేమ, నిజాయితీ, ఆప్యాయత, దార్శనికత, సమగ్రత భావాన్ని మనం చూడవచ్చు. ఇక ముందుకు వెళ్ళండి. మోదిగారితో కలిసి కవితా లోకంలో ప్రయాణించండి.

- ఆచార్య జి. దామోదర్

## నరేంద్ర దామోదర్దాస్ మోడి గారి సంక్షిప్త జీవిత చరిత్ర



నరేంద్ర దామోదర్దాస్ మోడి, 2001-2014 మధ్యకాలంలో గుజరాత్ మాజీ సిఎంగా భారత రాజకీయాల్లో ప్రముఖ వ్యక్తి. ప్రస్తుతం మే 2014 నుండి భారతదేశ 14వ ప్రధానిగా వారణాసి నుండి పార్లమెంటు సభ్యుడుగా వున్నారు. మోడి పదమూడు సంవత్సరాలు గుజరాత్ లో ప్రజాదరణ పొందిన సిఎం, ప్రస్తుత భారత ప్రధానిగా రెండవసారిగా ఉన్నప్పటికీ కవిగా, రచయితగా, జర్నలిస్టుగా, నాటక రచయితగా, అనువాదకుడిగా ఆయన ప్రాత్రలను విస్మరించలేము. అతను రాజకీయాలలో, సాహిత్యంలో సమానంగా ప్రతిభ వున్న వ్యక్తి. అతను పద్దెనిమిది పుస్తకాలను వెలువరించారు. ఇప్పటివరకు తొమ్మిది జీవిత చరిత్రలు అతనిపై వచ్చాయి. అనేక మంది పరిశోధకులు వారి పిహెచ్.డి. మరియు పోస్ట్ డాక్టోరల్ రీసెర్చ్ కోసం అతని సాహిత్యంపై కృషి చేస్తున్నారు. అతని రచనలు ఇంగ్లీష్, స్పానిష్, చైనీస్ మరియు ప్రధాన భారతీయ భాషలలోకి అనువదింపబడింది, అనువాదం చేస్తున్నారు.

సెప్టెంబర్ 17, 1950న వాడుగర్ లోని గుజరాతీ కుటుంబంలో జన్మించిన మోడి, చిన్నప్పుడు టీ అమ్మడానికి తన తండ్రికి సహాయం చేసేవాడు. తరువాత తన సొంత టీ-స్టాల్ ను నడిపాడు. ఒక టీ బాయ్ నుండి భారత ప్రధానమంత్రి వరకు అతని ప్రయాణం పూర్తి భక్తితో, అంకితభావంతో, కఠినంగా, అసాధారణంగా సాగింది.

మోడీ రెండేళ్లపాటు భారతదేశం అంతా పర్యటించి, గుజరాత్‌కు తిరిగి రాకముందు, అనేక మత కేంద్రాలను సందర్శించారు. సంస్థతో సుదీర్ఘ అనుబంధాన్ని ప్రారంభించి ఎనిమిదేళ్ల వయసులోనే ఆర్ఎస్ఎస్‌కు పరిచయం అయి, 1971లో అతను ఆర్ఎస్ఎస్‌కు పూర్తి సమయాన్ని కేటాయించి పనిచేసాడు. 1975లో అత్యవసరం పరిస్థితుల్లో అజ్ఞాతంలోకి వెళ్ళవలసి వచ్చింది. 1985లో ఆర్ఎస్ఎస్ బిజెపికి పంపించింది. 2001 వరకు పార్టీ సోపాన క్రమంలో అనేక పదవులను నిర్వహించి, ప్రధాన కార్యదర్శి హోదాకు ఎదిగారు.

మోడీ వాడుగర్ గుజరాత్ రాష్ట్రంలో, రాష్ట్ర రాజధాని అహ్మదాబాద్ నుండి 112 కిలోమీటర్ల దూరంలో, మరియు మహాసనా జిల్లా ప్రధాన కార్యాలయం నుండి 34 కిలోమీటర్ల దూరంలో ఉంది. వాడుగర్ గుజరాత్ యొక్క పురాతన పట్టణం. స్కంద పురాణంలో చెరువులు, దేవాలయాలకు ప్రసిద్ధి చెందిన ఈ వాడుగర్ గురించి ప్రస్తావన వుంది. వాడుగర్ యొక్క ప్రసిద్ధి కళ దాని మరొక ప్రత్యేక గుర్తింపు. వాడుగర్ యొక్క గొప్ప కళ మరియు దాని సంస్కృతి మోడీపైన చెరగని ముద్రవేసింది.

మోడీ వాడుగర్‌లో పెరిగాడు. క్రమశిక్షణ, ఏకాగ్రతతో ఎన్‌సిసి క్యాండెట్‌గా పాఠశాల విద్యను పూర్తిచేశాడు. మోడీ తన ఉన్నత మాధ్యమిక విద్యను 1967లో వాడుగర్‌లో పూర్తి చేశాడు. అక్కడ ఒక ఉపాధ్యాయుడు అతన్ని థియోటర్‌పై వున్న ఆసక్తిని గమనించి ప్రోత్సహించారు. చర్చలలో అతని వాక్పాతూర్యాన్ని అందరు గుర్తించారు. అతను దాటియోపంత థెంగాడి వ్రాసిన “సమస్తీ సిబయ సమతా అఖ్యా”ను మరారీ నుండి గుజరాతీలోకి అనువదించాడు. అనుస్మిత ఎకా పాపా యొక్క నైతికతను తెలియజేయడానికి మోది “పిలు పూల్” అనే నాటకాన్ని వ్రాశాడు. అందులో అతను ఒక పాత్రను పోషించి, ఆ నాటకానికి దర్శకత్వం కూడా వహించాడు. వయసు కంటే పెద్ద పాత్రలను పోషించటానికి ఇష్టపడేవాడు. అవి ప్రస్తుతం రాజకీయంలో వారికి ఉపయోగపడ్డాయి.

1978లో మోడీ బి.ఏ, ఢిల్లీ విశ్వవిద్యాలయంలో స్కూల్ ఆఫ్ ఓపెన్ లెర్నింగ్ నుండి పొలిటికల్ సైన్స్లో, ఐదు సంవత్సరాల తరువాత 1983లో, గుజరాత్ విశ్వవిద్యాలయం నుండి రాజకీయ శాస్త్రంలో యం.ఏ.ను మొదటి తరగతిలో పొందారు.

ఘంచీ సంప్రదాయానికి అనుగుణంగా, మోడీ చిన్నతనంలోనే అతని వివాహం ఏర్పాటు చేశారు. 13 సంవత్సరాల వయస్సులో యశోదబెన్ చిమన్లాల్ తో నిశ్చితార్థం చేసుకున్నాడు. 18 ఏళ్ళ వయసులో ఆమెను వివాహం చేసుకున్నాడు. బాల్య వివాహం కారణంగా హైస్కూల్ చదువు పూర్తి చేసిన తర్వాత మోడీ ఇంటి నుండి బయలుదేరాడు. వారి వివాహం ఎన్నడూ సంపూర్ణం



కాలేదని తన వివాహాన్ని వెల్లడించలేదు. 2014 సార్వత్రిక ఎన్నికలకు నామినేషన్ దాఖలు చేసినప్పుడు అతను మొదటిసారిగా తన వివాహాన్ని అంగీకరించాడు.

తన ఇంటర్వ్యూలలో, స్వామి వివేకానంద స్థాపించిన హిందూ ఆశ్రమాలను సందర్శించడం గురించి మోడీ వివరించారు. కోల్ కత్తాకు సమీపంలో ఉన్న బేలూర్ మఠం, ఆల్మోరాలో వున్న అద్వైత ఆశ్రమం, రాజ్ కోట్లోని రామకృష్ణ మిషన్, స్వామి వివేకానంద రచనలు మోడిని ఎక్కువగా ప్రభావితం చేశాయి.

గుజరాత్ లోక్ సంపర్క్ సమితి అనే సామాజిక సంస్థకు సెక్రటరీ జనరల్ గా పనిచేసారు. అప్పుడు తన మొదటి పుస్తకం “సంఘర్షణ మా గుజరాత్”ను గుజరాతీ భాషలో ఎమర్జెన్సీ పైన వ్యాఖ్యానించాడు. అతను అజ్ఞాతవాసంలో వున్నప్పుడు, “గుజరాత్ ఇన్ ఎమర్జెన్సీ” పేరుతో ఒక పుస్తకం రాశాడు. ఆ సమయంలోనే సత్యబని, సాధన పత్రికలకు జర్నలిస్టుగా కూడా పనిచేశారు.

జర్నలిస్టుగా పనిచేస్తూ చిన్న కథలు వ్రాయడం ప్రారంభించి, తన 13 చిన్న కథల సంకలనాన్ని “ప్రేమ్ తీర్త్” అనే పేరుతో ప్రచురించాడు. ఈ పుస్తకం గుజరాతీ సాహిత్యంలో చాలా ప్రాచుర్యం పొందింది. ప్రశాంత కుమార్ మొహంతి

దీనిని ఒడయా భాషలోకి అనువదించారు. మోడీ మరో ఎనిమిది పుస్తకాలను పిల్లల కోసం వ్రాశారు.



గుజరాతీ, హిందీ, ఇంగ్లీష్ మరియు మరాఠీ భాషలలో మోడీ ఎన్నోసార్లు ప్రసంగించారు. ఓకిల్ సాహెబ్ మరియు ఎమాందర్ అతని గురువులు. గుజరాత్ ముఖ్యమంత్రిగా ఉన్నప్పుడు ఆయన తన గురువు లక్ష్మణ్ రే ఎమాందర్ జ్ఞాపకార్థం అహ్మదాబాద్ లో ఒక పాఠశాలను ప్రారంభించారు. అతను రాజు భాయ్ నేనియాతో పాటు గుజరాతీలోని లక్ష్మణ్ రే ఇమ్మండర్ జీవితం మరియు వారి రచనల గురించి వివరించే “సత్ బంధ్” అను పుస్తకాన్ని రాశాడు.

గుజరాతీలో 2008లో “జ్యోతి పంజ్” అనే అతని పుస్తకంలో 16 మంది ప్రముఖ వ్యక్తులను గురించి సమాజానికి వారి అంకితమైన జీవితాన్ని చిత్రించారు. అతని ఆంగ్ల పుస్తకం అనుకూలమైన “వాతావరణ మార్పుల సవాళ్లకు గుజరాత్ స్పందన”, ఇంపాక్ట్ క్లెమెంట్ గ్రూప్ ఆఫ్ లండన్ యొక్క CEO స్టీవ్ హార్వెస్ట్ గ్రీన్ రాసిన ముందుమాటతో చిత్రపటమైన కాఫీ-బేబిల్-బుక్ ను తీసారు. రాష్ట్ర మరియు జాతీయ స్థాయిలో తీసుకున్న పరిశుభ్రమైన మరియు హరిత అభివృద్ధి కార్యక్రమాలకు ఇది గణనీయంగా, సంబంధిత వాస్తవాలు, డేటా మరియు ఉదాహరణలతో వాతావరణ మార్పులను అనుసరించడానికి మరియు తగ్గించడానికి ఈ పుస్తకం ఎంతో దోహదం చేసింది. ఇది వాతావరణ మార్పులకు మోది దృష్టి మరియు నిబద్ధతను వివరిస్తుంది. మోడీ హృదయానికి ఎల్లప్పుడూ దగ్గరగా ఉండే ప్రకృతి మరియు పర్యావరణంగా తనను తాను మార్చుకునే మార్గదర్శక కార్యక్రమాలను అమలు చేయడానికి భారతదేశం తీసుకుంటున్న ముఖ్యమైన నిర్ణయాలను ఇది సూచిస్తుంది. ప్రాచీన వేద సాహిత్యంలో మూర్తీభవించిన మనిషినీ మరియు ప్రకృతి మధ్య వుండాల్సిన పరిపూరకమైన సంబంధాన్ని మోడి సమర్థిస్తారు. ఈ పుస్తకంలో విషయాలు భారతదేశంలో “స్వచ్ఛ భారత్ అభిజన్” అనే కొత్త పథకానికి దారితీసింది. ఇది ప్రపంచవ్యాప్తంగా ఇప్పుడు ప్రశంసలను అందుకుంటుంది.

ఆ తర్వాత రెండు కవితల సంకలనాలను ప్రచురించారు అవి “అఖా ఆ ధన్యా చియా” (తరువాత దీనిని ఆంగ్లంలోకి “జర్నీ”గా రవిమంథ అనువదించారు) మరియు “ధన్య ఈ అఖీ” 67 కవితలు వున్న జర్నీ డాక్టర్ సుభాష్ నాయక్ ఓడియా క్లాసికల్ భాషలోకి అనువదించారు. దాన్ని నేను ఇప్పుడు తెలుగులోకి “నా ప్రయాణంలో” అని అనుసృజించాను. కొలంబియా విశ్వవిద్యాలయానికి చెందిన డాక్టర్ అంజనా సంధీర్ దీనిని హిందీలోకి “అఖా యే ధన్యా హే” అని అనువదించారు. దీనిని సింధ్, మరాఠీ, మలయాళం, కన్నడ, పంజాబీ, రాజస్థానీ, శాంతాలి, తమిళం, అస్సామీ మరియు బెంగాలీలోకి అనువదితమవుతున్నవి. ఇది ప్రపంచ సాహిత్యంలోకి కూడా అనువదించబడుతోంది. అరెంటిటీనా సెనేట్ సభ్యురాలు డాక్టర్ సుసానా రాబర్ట్ స్పానిష్ భాషలోకి తన అనువాదాన్ని పూర్తి చేశారు. చైనాలోని అంతర్జాతీయ కవితా అనువాద పరిశోధన కేంద్రం (ఐపిటిఆర్సి) అధ్యక్షుడు డాక్టర్ జాంగ్ జీ దీనిని చైనీస్ భాషలోకి, ఈ పుస్తకాన్ని క్లాసికల్ ఓడియా భాషలోకి ప్రొఫెసర్ స్మారాప్రియ మిశ్రా మరియు రావెన్ షా విశ్వవిద్యాలయానికి చెందిన డాక్టర్ అమూల్యరత్న మొహంతి కూడా అనువదించారు.

గుజరాతీలో మొదట రాసిన ఈ 67 ప్రసిద్ధ కవితల పుస్తకానికి నోబెల్ బహుమతికై ఒక రోజు నామినేట్ అవుతుందని అందరు ఆశిస్తున్నారు. ఈ కవితలు మోడీ నిజాన్ని, ప్రేమను, నిజాయితినీ, ఆప్యాయతను సమగ్రత దృష్టిని తెలుపుతాయి. జాతీయ స్థాయిలో ఆయన తీసుకున్న స్వచ్ఛమైన మరియు హరిత అభివృద్ధి కార్యక్రమాలు, ప్రకృతి మరియు పర్యావరణాన్ని మార్చే అతని మార్గదర్శక కార్యక్రమాలు అందరి ప్రశంసలు పొందాయి.

జనాభాలో ఇరవై శాతం ఎంతో భవిష్యత్తు వున్న విద్యార్థులను మనం పట్టించుకోవాలి. ప్రధానిగా తీరిక లేని పనులు ఉన్నప్పటికీ ఉపాధ్యాయుడి పాత్రను శ్రద్ధతో పోషిస్తూ, “పరీక్ష వారియర్స్” అనే పుస్తకాన్ని మోడీ తీసుకువచ్చారు. ఈ పుస్తకం విద్యార్థులకు పరీక్షలపైన భయం, దానిని అధిగమించే మార్గాలను కొన్ని ఉపయోగకరమైన చిట్కాలను సూచిస్తుంది.

చాలా మంది ప్రసిద్ధ రచయితలు నరేంద్ర మోడీ జీవిత చరిత్రపై పుస్తకాలు రాశారు, రాస్తున్నారు. వాటిలో నీలంజన్ ముఖోపాధ్యాయ రచించిన “మ్యాన్

ఆఫ్ ద టైమ్,” సమీర్ కొచ్చర్ రాసిన “మోడీ నామిక్స్”, కిన్నకా నాగ్ రాసిన “రాజకీయ చరిత్ర, మోడీ - ముస్లింలు మరియు మీడియా”, మధు పూర్ణిమ కిశ్వర్ వ్రాసిన, “ఎంవి కామత్ మరియు కలండి రాండోరి వ్రాసిన, ది మ్యాన్ ఆఫ్ ద మూవ్మెంట్ నరేంద్రమోడీ అమెరికన్ రచయిత అండు మెరీనా “నరేంద్ర మోడీ; ఎ పొలిటికల్ బయోగ్రఫీ” అనే పుస్తకం రాశారు. మోడీ ఒక ప్రముఖ ప్రపంచ నాయకుడిగా మారినట్లు అతనిపై ఉన్న పుస్తకాల శ్రేణి చూపిస్తుంది.

ప్రస్తుతం, మోడీ యొక్క ఆరు జీవిత చరిత్రలు క్లాసికల్ ఓడియా భాషలో అందుబాటులో ఉన్నాయి. వాటిలో “భరత రియల్ ప్రధాన్ మంత్రి నరేంద్ర మోడీ”, అనే పుస్తకాన్ని చంద్రమణి భూనా 2014లో కూర్పాసాగర్ సాహూ చేత “నమో నమా”, 2015లో కిషోర్ మక్వర్ రచించిన “సమయ సమయ కథ - మాతిర్ మనీష్ నరేంద్ర దామోదర్ మోడి” 2015లో పండిట్ డైతారి మహాపాత్రేయిన్ రాస్త్రా పురుష, నరేంద్ర మోడీ, 2016లో సుస్మితా సాహూ చేత “అదర్నియా ప్రధాన్ మంత్రి నరేంద్ర మోడీ”. 2019 జనవరిలో “పిఎం నరేంద్ర మోడీ”, జీవితచరిత్రను వివేక్ ఒబెరాయ్తో సినిమా తీయటానికి నిర్ణయించారు.

నర్మదా విశ్వవిద్యాలయంలో పరిశోధకుడు మెహల్ చోకేసే, తన పిహెచ్.డి. కోసం మోడీ చేసిన రచనలపై విస్తృతమైన పరిశోధన చేశాడు. ఉత్కల్ విశ్వవిద్యాలయానికి చెందిన ప్రొఫెసర్ సుభాష్ నాయక్ మోడీ జీవితం మరియు రచనలపై తన పోస్ట్-డాక్టోరల్ పరిశోధనను ప్రారంభించాడు. అతను ఒడిశా సెంట్రల్ యూనివర్సిటీ వైస్-ఛాన్సలర్కు మరియు చైతన్య డీప్ట్ యూనివర్సిటీ వైస్-ఛాన్సలర్ వరంగల్ వారికి, మోడీ గారికి గౌరవ డాక్టరేట్ ప్రదానం కోసం ప్రతిపాదనలను సమర్పించాడు. భారతదేశంలో కోవిడ్-19 మహమ్మారి మరణాల శాతాన్ని కనిష్ట స్థాయికి తీసుకురావటం, WHO నుండి కూడా అభినందనలను పొందటం, ప్రపంచ దేశాలలో భారత విలువను పెంచిన మోదిగారికి భారతరత్న బిరుదును ఆశించటంలో తప్పులేదని చాలమంది అంటారు.

మోడీ హయాములో మొదటి నాలుగు సంవత్సరాల్లో, భారత జిడిపి సగటున 7.23% రేటుతో పెరిగింది, ఇది గత ప్రభుత్వంతో పోలిస్తే 6.39% రేటు కంటే ఎక్కువ. మోడీ సమర్థ పరిపాలన ఆరోగ్య సంరక్షణ మరియు సాంఘిక సంక్షేమ కార్యక్రమాలకు ఖర్చు తగ్గించింది. బ్యూరోక్రసీలో సామర్థ్యాన్ని మెరుగుపరచడానికి మోడీ ప్రయత్నించారు. ప్రణాళికా సంఘాన్ని రద్దు చేసి ఆయన కేంద్రీకృత అధికారానికి పెద్ద పీట వేసారు. వారు ఉన్నత స్థాయి పారిశు ధ్య ప్రచారాన్ని ప్రారంభించాడు. అధిక విలువ కలిగిన నోట్లను రద్దు చేసి గుప్తధనాన్ని నిరోధించారు. కార్మిక మరియు పర్యావరణ చట్టాలను సరిచేసారు. ప్రస్తుతం ఉన్న వ్యవస్థ అవినీతిని సృష్టించడానికి మాత్రమే ఉపయోగపడిందని, పరిశ్రమల పైన బాధ్యత పెట్టారు. చిన్న మైనింగ్ తరహా ప్రాజెక్టులపై మంత్రిత్వ శాఖ పర్యవేక్షణను తగ్గించడం మరియు అటవీ ప్రాంతాలలోని ప్రాజెక్టులకు గిరిజన మండలి నుండి అనుమతి లేని మార్పులను తీసుకొచ్చారు. అంతేకాకుండా అత్యంత కలుషిత ప్రాంతాల్లో కొత్త పారిశ్రామిక కార్యకలాపాలపై తాత్కాలిక నిషేధాన్ని మోడీ ఎత్తివేశారు. ఈ మార్పులను వ్యాపారవేత్తలు స్వాగతించారు, కాని పర్యావరణవేత్తలు విమర్శించారు.

2019 సార్వత్రిక ఎన్నికల్లో ఆయన పార్టీ విజయం సాధించిన తరువాత, జమ్మూ కాశ్మీర్ కు వున్న ప్రత్యేక హోదాను తొలగించారు. పౌరసత్వ సవరణ చట్టాన్ని కూడా ప్రవేశపెట్టారు.

మోడీ విదేశాంగ విధానం ఆర్థిక సంబంధాలు, భద్రత మరియు ప్రాంతీయ సంబంధాలను మెరుగుపరచడంపై దృష్టి పెట్టింది. “మట్టి-అలైన్ మెంట్” అనే మన్మోహన్ సింగ్ విధానాన్ని మోడీ కొనసాగిస్తున్నారు. “మేక్ ఇన్ ఇండియా” మరియు “డిజిటల్ ఇండియా” వంటి నినాదాలను ఉపయోగించడం ద్వారా అతని పరిపాలన అనేక వనరుల నుండి, ముఖ్యంగా తూర్పు ఆసియాలో భారత ఆర్థిక వ్యవస్థలో విదేశీ పెట్టుబడులను ఆకర్షించడానికి ప్రయత్నిస్తుంది. బ్రహాయిన్, ఇరాన్, సౌదీ అరేబియా, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్, ఇజ్రాయెల్ వంటి ఇస్లామిక్ దేశాలతో సంబంధాలను మెరుగుపరచడానికి ప్రభుత్వం ఎంతో కృషి చేస్తుంది.

శుద్ధ శాకాహారి అయిన మోడీ జీవనశైలి చాలా సామాన్యంగా వుంటుంది. సదా శ్రామికుడు, అంతర్ముఖుడు, గూగుల్ హ్యాండ్ అవుట్స్ లో మోడీ ఆగస్టు 31, 2012న పౌరులతో ప్రత్యక్ష చాట్ లో సంభాషించిన తొలి భారతీయ రాజకీయ నాయకుడయ్యాడు. భారతదేశం మరియు అతని ప్రజల గురించి మోడీ యొక్క “మన్ కీ బాత్” ప్రతి నెల చివరి ఆదివారం ఉదయం 11 గంటలకు ప్రత్యక్ష ప్రసారం చేయబడుతుంది. ఇది భారతదేశం అంతటా ప్రసారం చేయబడుతుంది. వెంటనే ప్రసంగాన్ని గుర్తింపు పొందిన అన్ని భారతీయ భాషలలోకి అనువదించి పునః ప్రసారం చేస్తున్నారు.

మోడీ తన దుస్తులపై చాలా శ్రద్ధ తీసుకుంటారు. సగం స్లీవ్ కుర్తా, అలాగే ఆమెరికా అధ్యక్షుడు బరాక్ ఒబామా రాష్ట్ర పర్యటన సందర్భంగా ధరించిన పిన్ స్ట్రాప్ లో ఎంబ్రాయిడరీ చేసిన తన సంతకం చూసినవారు మోడీని “ఫ్యాషన్ - ఐకాన్” అని కూడా పిలుస్తారు. ప్రధాని పదవికి మోడీ నామినేషన్ వేసినపుడు “సమకాలీన భారతదేశంలోని అత్యంత వివాదాస్పద మరియు విభజన రాజకీయ నాయకులలో ఒకరు” అని ఆయనను కొందరు అన్నారు. 2014 ఎన్నికల ప్రచారంలో బిజెపి మోడీ ఒక బలమైన నిబద్ధత కలిగిన నాయకుడిగా, కఠినమైన నిర్ణయాలు తీసుకోగల వ్యక్తిగా పేరు తెచ్చుకున్నారు. బిజెపి, ఆర్ఎస్ఎస్ లకు అసాధారణమైన రీతిలో ఆయన పాల్గొన్న ప్రచారాలు సాటిలేని వ్యక్తిగా చూపాయి. ఆర్థిక వృద్ధిని, అభివృద్ధిని తీసుకురాగల సత్తా నాయకుడిగా మోడీ తన ప్రతిష్ఠను పెంచుకున్నారు.

ఇండియా టూడే 2007లో దేశవ్యాప్త సర్వేలో మోడీ ఉత్తమ ముఖ్యమంత్రిగా ఎంపికయ్యారు. మార్చి 2012లో అతను టైమ్ మ్యాగజైన్ యొక్క ఆసియా ఎడిషన్ ముఖచిత్రంపైన కనిపించాడు, అలా అగుపడ్డ కొద్దిమంది భారతీయ రాజకీయ నాయకులలో వీరు ఒకరు. 2014లో సిఎన్ఎన్-ఐబిఎన్ న్యూస్ నెట్వర్క్ ఆయనకు “ఇండియన్ ఆఫ్ ది ఇయర్ అవార్డు” బిరుదును ఇచ్చింది. 2014, 2015 మరియు 2017 సంవత్సరాల్లో, టైమ్ మ్యాగజైన్ యొక్క ప్రపంచంలోని అత్యంత ప్రభావవంతమైన 100 మంది వ్యక్తులలో ఒకరిగా

ఆయన పేరు పొందారు. అతను 2014 మరియు 2016 సంవత్సరాల్లో టైమ్ మ్యాగజైన్ రీడర్స్ పోల్ ఫర్ ది ఇయర్ విజేతగా ప్రకటించబడ్డాడు. ఫోర్బ్స్ మ్యాగజైన్ 2014లో ప్రపంచంలో 15వ అత్యంత శక్తివంతమైన వ్యక్తిగా నిలిచారు. 2015లో బ్లూమ్బెర్గ్ మార్కెట్స్ మ్యాగజైన్ మోడీ ప్రపంచంలో 9వ అత్యంత శక్తివంతమైన వ్యక్తిగా మరియు 2015, 2016 మరియు 2018 సంవత్సరాల్లో ప్రపంచంలో 9వ అత్యంత శక్తివంతమైన వ్యక్తిగా నిలిచారు. 2015 లో బ్లూమ్బెర్గ్ మార్కెట్స్ మ్యాగజైన్ మోడీ ప్రపంచంలో 13వ అత్యంత ప్రభావవంతమైన వ్యక్తిగా నిలిపింది. ఫార్చ్యూన్ మ్యాగజైన్ యొక్క “వరల్డ్ గ్రేట్స్ లీడర్స్” యొక్క మొదటి వార్షిక జాబితాలో మోడీ ఐదవ స్థానంలో ఉన్నారు. 2017లో, గాలప్ ఇంటర్నెషనల్ అసోసియేషన్ (జిఐఎ) ఒక పోల్ నిర్వహించి, మోడీకి ప్రపంచంలో మూడవ అగ్ర నాయకుడిగా నిలిపింది. 2016లో లండన్లోని మేడమ్ టుస్సాడ్ మైనపు మ్యూజియంలో మోడీ మైనపు విగ్రహాన్ని ఆవిష్కరించారు.

2015లో టీవీట్టర్ మరియు ఫేస్ బుక్ లో రెండవసారి అత్యధికంగా అనుసరించే రాజకీయ నాయకుడిగా, టైమ్ యొక్క “ఇంటర్నెట్ లో 30 మంది అత్యంత ప్రభావవంతమైన వ్యక్తులలో” ఒకరిగా మోడీ పేరును పొందారు. 2018లో అతను టీవీట్టర్లో అత్యధికంగా అనుసరించిన మూడవ ప్రపంచ నాయకుడుగా ఫేస్ బుక్, ఇన్ స్టాగ్రామ్ లో అత్యధికంగా అనుసరించిన ప్రపంచ నాయకుడుగా గుర్తించబడ్డారు. అక్టోబర్ 2018లో అంతర్జాతీయ సౌర కూటమిని విజయవంతం చేయడంలో మార్గదర్శక పనికి మరియు “పర్యావరణ చర్యలపై సహకార స్థాయిల కొత్త రంగాలు” ద్వారా విధాన నాయకత్వానికి, యు.ఎన్. యొక్క అత్యున్నత పర్యావరణ పురస్కారం ‘ఛాంపియన్ ఆఫ్ ది ఎర్త్’ ను మోడీ అందుకున్నారు. అంతర్జాతీయ సహకారాన్ని మెరుగుపరచడానికి, ప్రపంచ ఆర్థిక వృద్ధిని పెంచడానికి, ఆర్థిక వృద్ధిని ప్రోత్సహించడం ద్వారా భారత ప్రజల మానవ అభివృద్ధిని వేగవంతం చేయడానికి మరియు అవినీతి నిరోధక మరియు సామాజిక ద్వారా ప్రజాస్వామ్య అభివృద్ధిని మరింతగా పెంచడానికి ఆయన

చేసిన అంకితభావానికి గుర్తింపుగా ఆయనకు 2018 సియోల్ శాంతి బహుమతి ప్రధానం చేశారు. ఈ అవార్డును గెలుచుకున్న తొలి భారతీయుడు వీరే.

భారత ప్రధానిగా ఆయన రెండవసారి ప్రమాణ స్వీకారం చేసిన తరువాత, యునైటెడ్ అరబ్ ఎమిరేట్స్ లోని అబుదాబిలోని ADNOC భవనం ముఖభాగంలో మోడీ చిత్రాన్ని ప్రదర్శించారు. ఆగష్టు 12, 2019న ప్రదర్శించబడిన మోడీ, డిస్కవరీ ఛానల్ యొక్క “షో మ్యాన్ వరెస్ వైల్డ్” యొక్క ప్రత్యేక ఎపిసోడ్లో హోస్ట్ బేర్ గ్రెన్తో కలిసి కనిపించాడు. బరాక్ ఒబామా తర్వాత అడ్వెంచర్, సర్వైవల్ షోలో కనిపించిన రెండవ ప్రపంచ నాయకుడిగా గుర్తింపు పొందాడు. ప్రదర్శనలో అతను అడవులను ట్రెక్కింగ్ చేశాడు మరియు గ్రెన్తో ప్రకృతి, వన్యప్రాణుల సంరక్షణ గురించి మాట్లాడాడు. ఈ ఎపిసోడ్ ఉత్తరాఖండ్ లోని “జిమ్ కార్నెట్ నేషనల్ పార్క్” లో చిత్రీకరించబడింది. దీన్ని భారతదేశంతో పాటు 180 దేశాలలో ప్రసారం చేయబడింది. టెక్నాస్ ఇండియా ఫోరం 2019 సెప్టెంబర్ 22న టెక్నాస్ లోని హ్యూస్టన్ లోని ఎస్ఆర్జి స్టేడియంలో మోడీ గౌరవార్ధం ఒక సంఘ కార్యక్రమాన్ని నిర్వహించింది. ఈ కార్యక్రమానికి 50,000 మందికి పైగా ప్రజలు మరియు అధ్యక్షుడు డోనాల్డ్ ట్రంప్ తో సహా పలువురు అమెరికన్ రాజకీయ నాయకులు హాజరయ్యారు. పోప్ తర్వాత ఆ గౌరవం పొందిన వ్యక్తి మన మోడీయే. అదే కార్యక్రమంలో, మోడీకి మేయర్ సిల్వెస్టర్ టర్నర్ “హ్యూస్టన్ నగరానికి కీ” అనే బిరుదుతో సత్కరించారు. స్వచ్ఛ



భారత్ మిషన్ కు గుర్తింపుగా బిల్ & మెలిండా గేట్స్ ఫౌండేషన్ నుండి 2019 సెప్టెంబర్ 24 న న్యూయార్క్ నగరంలో “గ్లోబల్ గోల్ కీపర్ అవార్డు”ను, “అతని నాయకత్వంలో సురక్షితమైన పారిశుద్ధ్యం అందించడంలో భారతదేశం సాధించిన పురోగతి” గాను ఈ గుర్తింపును పొందారు.

## చాలా మందికి తెలియని మోడీ యొక్క సాహిత్య సంపద:

కవి, రచయిత జీవిత చరిత్రకుడు జర్నలిస్ట్, నాటక రచయిత మరియు అనువాదకుడిగా మోడీ యొక్క ఆరు అసాధారణ పాత్రల గురించి మనలో చాలా మందికి తెలియదు.

1. అతని మొదటి పుస్తకం, “సంఘర్షణ మా గుజరాతీ” లోక్ సంపార్క ప్రధాన కార్యదర్శిగా
2. “ఎమర్జెన్సీ ఇన్ గుజరాత్” 1976లో
3. “ప్రేమ్ తీర్థ్” 13 చిన్న కథల సంకలనం, “సాధన” మరియు “సత్యవాసీ”లకు జర్నలిస్టుగా
- 4 నుండి 11 పిల్లలకు మరో ఎనిమిది పుస్తకాలు
12. “సత్బంధు” తన గురువు లక్ష్మణ్ రే ఇమాందర్ జీవిత చరిత్ర
13. సమాశ్రీ సిబియా సమత అక్క” మరాఠీ నుండి గుజరాతీకి అనువాదం
14. “పుల్ పూల్”, అనే నాటకం (మోడీ జీ అందులో ఒక పాత్ర పోషించారు, నాటకానికి దర్శకత్వం వహించారు)
15. “జ్యోతి పుంజ్”, 16 మంది గొప్ప వ్యక్తుల జీవిత చరిత్ర, 2008లో
16. “వాతావరణ మార్పుల సవాళ్లకు గుజరాత్ స్పందన” ఆంగ్లంలో కాఫీ టేబుల్ బుక్ (ఇది స్వచ్ఛభారత్ అభియాన్ కు దారితీసింది).
17. “ధన్యా ఎహి అఖి” కవితల సంకలనం మరియు
18. గుజరాతీలో 67 కవితల సంకలనం అయిన “అఖా అధన్యా చియా”, ను రవి మంత “ఎజర్నీ”గా ఆంగ్లంలోకి అనువదించారు. నేను దానిని తెలుగులోకి “నా ప్రయాణంలో...” అనే శీర్షికతో, ఈ పుస్తకాన్ని అందిస్తున్నాను.

మోడీ కవితలు స్వచ్ఛ నీటి ద్వారా నుండి వెలువడే గొప్ప ఆలోచనల ప్రవాహాలు. అతను విధేయుడైన భారతీయ కుమారుడిగా తను చూసిన,

అనుభవించిన మరియు కొన్ని సార్లు ఊహించిన విషయాల గురించి వారి కవిత్వంలో చూపిస్తారు. ప్రయాణంలో తన వినయపూర్వకమైన ఆరంభాలను సంగ్రహించే ఒక ఉపమానంగా తన ప్రయాణం మారుతుందని, నిరాడంబరంగా ఆశిస్తున్నారు. ఈ కవితలలో. మోడీ గారి ఆలోచనలు, వారికి ప్రకృతిపై ఉన్న భావాలు, వారి అచంచల హిందూ విశ్వాసం, దృఢమైన విడదీయని దేశభక్తి తోటి మనుషులను ఆయన భేషరతుగా ప్రేమించడం, నిస్వార్థంగా కష్టపడి పనిచేసే చౌకిదారులా కనిపిస్తారు. ఈ కవితల ఆధ్యాత్మిక అన్వేషకుడిగా, సన్యాసి వైపు, మానవత్వ విధానంతో ఒక యోగి సాధారణంగా తీసుకునే అంతర్ ప్రయాణాన్ని చూపుతాయి. ఆకాశాన్ని తన చేతుల్లోకి తీసుకోవాలనీ, ఉబికే సముద్రం వారి నిరంతర ప్రేరణ, అంతర్గత బలం మరియు యవ్వన శక్తి అవుతుంది. అనేకమంది పరిశోధకులు వారి రచనలపై పిహెచ్‌డిలు మరియు పోస్ట్ డాక్టరల్ రీసెర్చ్ కోసం పనిచేస్తున్నారు. మోడీ కవితలను తెలుగు పాఠకులకు పరిచయం చేయడానికి నేను నిజంగా సంతోషిస్తున్నాను. మోడీ యొక్క సాహిత్య సంపద మీరు కూడా గుర్తిస్తారని ఆశిస్తున్నాను.



## విషయసూచిక

1.	ప్రయాణం	23
2.	సంతుష్టి చూపులు	24
3.	కాలంతో నేను	25
4.	ఉనికీ	26
5.	భావనా సుగంధం	27
6.	జాగరూకత	28
7.	ప్రస్తుతం	29
8.	ఒకరికొకరం	30
9.	ఆశ	31
10.	చల్లదనం	33
11.	ఆపద వచ్చినా	34
12.	ఓ ధైర్యవంతుడా! లెమ్ము	35
13.	గమ్యాన్ని చేరుకో	36
14.	ఒకటి లేదా రెండు కన్నీటి చుక్కలు	38
15.	కొందరు మనుషులు	39
16.	వేడుక	40
17.	కార్నిల్	42
18.	క్రియాశీలత	44
19.	సత్యాన్వేషణలోకి గర్వంగా	45
20.	నూతనోత్తేజత	46
21.	గార్బా నాట్యం	48
22.	ఈ పాటలో	49

23.	గులాబీ గుచ్చం	50
24.	నేను హిందువును	51
25.	పరిత్యాగం	52
26.	నడక కట్టడిలో	53
27.	భగవంతుని ఛాయలో	54
28.	వసంతం ఆగమనం	55
29.	అబద్ధాల పొగడ్డ	56
30.	చిత్రానికి దూరంగా ...	57
31.	సాలోచన	59
32.	భక్తి	60
33.	నర్మదానది	61
34.	బలం	62
35.	రేపటి సవాలు	63
36.	సీతాకోక చిలుక	65
37.	తేనెటీగలా	66
38.	పారదర్శకతపై	68
39.	క్రొత్తరోజు కొరకు నిలీక్షణ	69
40.	దైవదయ	70
41.	ప్రయత్నం	71
42.	ప్రార్థన	72
43.	ప్రేమ	73
44.	పనికీరాని వ్యర్థ ప్రయత్నం	74
45.	నిశీధరాత్రి	75
46.	మనో నేత్రమే మూడోకన్ను	76

47.	ఒకటిగా విలీనం	77
48.	వేదం	79
49.	అమ్మా నాకివ్వు స్పూర్తి	81
50.	బంధం	83
51.	వాళ్ళని సంతలో కలువనివ్వండి	84
52.	రహస్యం	85
53.	రమేష్ పారేభ్	86
54.	లక్ష్మం వైపు	87
55.	వందేమాతరం	88
56.	ఒక వింత ప్రేమ	89
57.	అద్భుతమైన ఉషస్సు	90
58.	వేదన పారని	92
59.	మాటలు	93
60.	కలకాల ఋతువు	94
61.	కలల భావుకుడిని	95
62.	కలిసి ఆలోచిద్దాం	96
63.	సముద్ర నావికుడు	97
64.	పరిష్కారం	98
65.	జ్ఞాపకం	99
66.	హిందు జపం	101
67.	పదకొండవ దిశ	103



## 1. ప్రయాణం

నా మనస్సు ఎప్పుడు ప్రశాంతతకు వస్తుందో,  
నా గతములోకి దూరంగా పయనించి  
నా జ్ఞాపకాల పొరలోని ప్రతి కోణాన్ని దర్శిస్తాను.  
ప్రతి ప్రతిజంబాన్ని సునాయసంగా గుర్తించగలను.  
ఏదీ నాలో దాగదు.

ఇది నిజం, అందరికీ అగుపించేది.  
సహచరుల కష్టాలు మరువలేనివి.  
కలిసి భరించాలి.

ఆ కష్టాలే మన ప్రయాణానికి తుది రూపం.



## 2. సంతుష్టి చూపులు

ఈ బంగారు నేలను వీక్షించేందుకు  
ఈ నేత్రాలు పుణ్యం చేసుకున్నాయి.  
పచ్చికబయళ్ళపై పడిన సూర్యకాంతులు  
నా కళ్ళకి ఆకుపచ్చ కిరణాలుగా తాకాయి.  
కాని అవి మదిలో నిలువవు.  
ప్రకాశవంతమైన ఆకాశం దేదీప్యమానంగా వెలుగుతుంది.  
ఈ బంగారు నేలను వీక్షిస్తూ,  
హరివిల్లును చూస్తున్నాను.  
పూలగుచ్చెం మిరుమిట్లు గొలిపే  
రంగులతో నింగిలోకి వెళ్ళింది.  
గత సుందర జన్మ సుగుణాల ఫలితాలు  
నన్నెంతో ఆనందపరుస్తాయి పైకి చూసినపుడు.  
గగనంలో కూడా సముద్రం తిరిగి తేలియాడుతుంది.  
ఈ మేఘాలు ఏ కథలను దాస్తున్నాయి?  
ఈ సువర్ణ భూమిని వీక్షిస్తున్నప్పుడు  
నా హృదయ వేదన తొలగిఆనందంతో నిండింది  
నా దేశవాసుల ప్రేమ అసమానమైనది, నిజమైనది.  
ఐనా ఇతరుల నుండే నన్ను నేను తెలుసుకుంటాను.  
ఏ కళ్ళూ దానిని కొలువ లేవు.  
అది నిగూఢమైన జీవన వాస్తవం  
ఐనా నా కళ్ళ పుణ్యం చేసుకున్నాయి



### 3. కాలంతో నేను

చీకటి లాంటి నల్లని, చిత్రఫలకంపైన  
నా కుంచె కదలికలలో సరస్సు ఏర్పడుతుంది.  
నీళ్ళలో నీటి బుడుబుంగలను చూస్తూ  
చెట్టు కొమ్మపై తేనెటీగ రుంకారంలో  
ఆకాశవీధిలో చంద్రున్ని గీస్తాను.

లేత వెలుగులలో చిత్రఫలకం వెలిగిపోతుంది  
నీలిరంగులలో ఆకాశం వెలుగుతుంది  
చంద్రకాంతిలో జలవ్రశాంతత.

వైశాఖ వేసవిలో మండే సూర్యుడిని దర్శించినపుడు  
నేను భయంతో చంద్రునివైపు తిరుగుతాను  
ఐనా సూర్య వ్రతాపానికీ  
చిత్రఫలకం కాలుతుంది, బూడిదగా మారుతుంది,  
నా కుంచె ఎండిపోతుంది,  
నా చెయ్యి గడ్డకడుతుంది.

వెలవెలపోయిన ధ్వనులలో  
నా కలలు చితిపైనున్న ఓటిపోయిన కూని రాగాలలో పేలవమవుతూ  
కలల బేసారుల్లా అదృశ్యమవుతాయి.  
నా కలల వేళలు కూడా



## 4. ఉనికి

నా జీవిత సహచరునితో

దహించిన ప్రేమలో పరమానందాన్ని పొందుతా.

మిమ్మల్ని ఎవరూ విడదీయలేరు.

ఈ ఉన్నత తాత్కాలిక నివాసానికి

అంతరాయాన్ని కల్పించలేరు

మేము ఆనందంలో ఆకాశాన్ని అంటుతాం

సముద్రపు చల్లబీ లోతులను అన్వేషిస్తాం.

పర్వతంపైన మేము ఉదయించే సూర్యులమవుతాం.

లేదా నిశ్శబ్దంగా లేచి నక్షత్ర వెలుగులమవుతాం.

మా ఆనందంలో ఆకారానికి కానీ,

బిడియానికి తావులేదు.

అనంతమైన ప్రేమ ఔదార్యంలో మేము బాటసారులం.

ఈ తెలివైన ప్రపంచం మమ్మల్ని

పిచ్చివాళ్ళుగా చూస్తున్నారు.

వాళ్ళు అబద్ధం ఆడటం లేదు. అది తప్పుకాదు.

మేమూ నిజమే,

శక్తితో దూకే సముద్రమే మేము.

నీటి బుడగ కాదు. మేము ఒకటే

ఆకారం లేని, ఎల్లలు లేని, హద్దులు లేని

సముద్రంలోని అనంతమైన నీటిలా మేముంటాం.



## 5. భావనా సుగంధం

నీ గురించి జాగరూకతవుతున్న క్షణంలో  
నా మనస్సు హిమాలయారణ్యాలలో చెలరేగిన  
అగ్నికీలలో పరుగెత్తినట్టుగా ఉంది.

నా కళ్ళు నిన్ను వెతికినప్పుడు  
గంధపు సువాసనతో, ఎదిగిన వసంత వృక్షంలా.  
నా మనో నేత్రంలో పున్నమి వెలుగులా చూసాను.

ఆ తర్వాత చివరగా కలిసినపుడు  
నా ఉనికీ అనువణువూ  
పోల్చుకోలేని సువాసనల భరితమైనవి.

మన వియోగం ఆనందపు శిఖరాలను కరిగించింది  
ఆనంద పరిమళాలు వేడెక్కుతున్నవి.  
నా శరీరాన్ని దహిస్తున్నవి  
నా కలలను కుదించి బూడిదగా మారుస్తున్నవి.

దూరాన నెలవైన నిండు చంద్రుడు  
ఎడతెగని చలిలో నా దుస్థితిని వీక్షిస్తున్నాడు.

నీ ఉనికే లేకుండా  
నా జీవిత నౌకకు  
చుక్కాని లేదు, నావికుడు లేడు.  
మార్గదర్శకత లేదు.





## 6. జాగరూకత

నా జీవన ప్రయాణంలో  
నే వచ్చిన దారి పరిసమాప్తమైంది  
నవ్య ఉషస్సు వృక్షాన్ని, దాని చివరన చూశాను.  
గాలి అలలలో  
వెలుతురు పుష్పాలు,  
స్వేచ్ఛాయుతమైన పక్షి పాట,  
విశ్రాంతి, లోపం, అప్రయత్నంగా  
లోపల బయట నా కిటికీలన్నీ తెరుస్తా.  
నా ఉనికిలో నానబెట్టడానికి  
అంత సుందరమైంది ఇంతకుముందు లేదు.  
నా శరీరం, మనస్సు, హృదయం  
భగవంతుని దయతో కూరుకుపోయింది  
సమస్త ప్రపంచం  
నా ఆలింగనంలో చుట్టబడింది.



## 7. ప్రస్తుతం

అది, ఇది, గతం, ప్రస్తుతం  
ఇక్కడ, అక్కడ, ఇప్పుడు, రేపు  
ఇదంతా శూన్యమే  
శిథిలాల మధ్య ఉన్న మహోన్నత స్థంబం!

గందరగోళంలో మనమంతా వీధుల్లో తిరుగుతాం,  
మేము కేవలం జాంబయాలం కాదు  
ఛాయలం మాత్రమే  
దయ్యాల నీడలో గత ఆత్మ దొంగలించగా  
ఆత్మ నాశనం లేనిదైనా  
మన శరీరంలో దాని అమరత్వాన్ని  
వెతుక్కుంటున్నాం.

రేపటి అమరత్వాన్ని మనం గాఢంగా కాంక్షిస్తూ  
నిన్నటి బంధాలను, నేటి మోసాలను చూస్తుంటే,  
ఇలాంటి జీవితానికి అర్థం ఉందా?



## 8. ఒకరికొకరం

మేము ఒకరికొకరమై  
సంధ్యా సమయం జాములో  
నేను ఒంటరిగా ప్రశాంతంగా తిరుగుతాను  
శక్తియొక్క భావన టర్నెటార్ ఫేర్ సంబరాలలో  
నా ఉనికి చప్పుడు వింటున్నాను.  
నాది నీది అనే భేదం లేదు.  
ఇచ్చి పుచ్చుకోవడాలు లేవు.  
ఈ ప్రపంచ సంపద మనందరిది.  
నేరుగా ఇరుకైన దారిలో నడుస్తూ  
సమూహాలను నెట్టకుండా వెళతాను.  
లాగకుండా నెట్టుకోకుండా  
ఈ నిశీధ వాతావరణంలో ప్రశాంతంగా తిరుగుతాను.  
మత బేధాలు మనను విడకొట్టవు,  
మానవత్వం పున్న మనుషులం.  
దీపం, లాంతరు తేడా చూడకుండ  
జ్వాల ప్రకాశాన్ని వీక్షిస్తాను.  
మిరుమిట్లు గొల్చే దిక్కుచి  
మన ముందున్న మార్గాన్ని చూపెట్టుతుంది.  
ఈ నిశీధ వాతావరణంలో నిర్మలంగా కలిసి మెలిసి  
ఒకరికొకరమై తిరుగుతాం.



## 9. ఆశ

ప్రతి ఆశాకిరణం ఒక ఏకాంతపు పొర.  
కొద్దికొద్దిగా చీకటి తవ్వుతాను.  
దాని పనితనం పొర మేరుపులో ఉంది.  
ఒక కిరణం చీకటిని పారత్రోలుతుంది.

జీవిత చక్రాన్ని వెలుతురు తాకినప్పుడు  
ఎల్లలను తుంచుకొని పటాపంచలు చేస్తుంది.  
ఇవ్వాల ఆశాజ్వాల ఉజుకి వస్తుంది.  
వాటి తీక్షణ కిరణాలు  
చీకటిని పటాపంచలు చేస్తుంది.  
తెలివి, ప్రయోజనాల ద్వంద బాణాలు  
ఒకసారి వదిలితె వాటికి విజయాన్ని  
చేధించటం తెలుస్తుంది.  
చెక్కు చెదరని దృఢ సంకల్పం  
స్థిరమైన ధర్మం  
ప్రగతికి రెండు రక్షణ కవచాలు.  
అసూయ స్వార్థ సంకుచిత భావాలు  
కొద్ది కొద్దిగ వెలుతురు ఛేదిస్తుంది.



ప్రగతి వీరుడికి ఇష్టాఇష్టాలు ఉండవు  
గుంపుల పొగడ్డలను పట్టించుకోడు  
శ్రీరామచంద్రున్ని హృదయంలో నింపుకుని  
పూర్తి క్షమాగుణంతో నడుస్తూ  
చీకటిని చేధిస్తూ ఆశాకిరణమవుతాడు.



## 10. చల్లదనం

హృదయంలో అలుముకున్న చలి సాటిలేని వ్యాధి.

శ్వాసలేని, లోతులేని ఇరువురికి

నిస్సారమైన శాపం.

వృక్షాలు వాడిపోయి ప్రేమ లేకుండా

చనిపోతాయి.

ఎండిన కొమ్మపై కోకిల నిశ్శబ్దంగా వుంటుంది

బుద్ధిహీన హింస, పశ్చాత్తాపం,

ప్రతీకారం వెంటాడినా,

శ్వాస, నిశ్వాసలలో నిక్షిప్తమైన చల్లటి స్పందన

ప్రేమను కోల్పోయి, కుంటిదై, విచారంతో,

ప్రతిక్షణం నిరాశ, నిస్పృహలు ముత్యాలా ఉనికిని కోల్పోతున్నవి

నిశ్శబ్ద చిరునవ్వుతో కన్నీళ్ళను,

పదునైన కత్తితో కత్తిరించాను.

శ్వాసలేని, లోతులేని, మనిషి

ఆత్మీయత కొరకు పరితపిస్తున్నాడు.



## 11. ఆపద వచ్చినా

తన మొదటి యవ్వనదాచితో

హృదంగా ప్రవహించిన నది,

నేడు గర్జించే ఆడసింహంలా

వరదలో పిచ్చిగా వెతుకుతూ,

బడియాలను వదలుకొని,

కోపాన్ని వెళ్ళగగ్గుతుంది.

తనదారిలో వచ్చినవన్ని ఊడ్చే

ఈ నదే ప్రశాంతంగా ఉన్నపుడు

సుకుమార జీవనదే, ప్రాణదాత.

తన విధ్వంసక శక్తిని చూడలేదా?

తన ఆనంద పరవళ్ళో మొత్తం గ్రామాలు ఊడ్చుకుపోయాయి.

మునిగిన శవాలు దిగువన తేలియాడుతున్నాయి.

ఒక్క చివరి కేకతో శ్వాసలు నిలిచాయి.

ఈ ప్రకృతి శక్తి, విధ్వంసక గుర్తుగావున్నా,

తన ఆకారాన్ని మార్చాలనుకునే మనిషికి

నదీ మాత తన పదాలను వదలదు.



## 12. ఓ ధైర్యవంతుడా! తెమ్ము

నిద్రమత్తు వస్త్రాన్ని శరీరాలను కప్పివేసినట్లుగా  
బుద్ధి ఈ క్షణం సంచరిస్తుంది.  
ధైర్యంతో ముందుకు సాగే వీరులు  
ఆకాశం మండుతున్న జ్వాలాగ్నితో,  
ఈటెలాంటి ఆకారంతో ముందుకు సాగే యుద్ధవీరుణి  
కవచంగా, శౌర్యానికి ప్రతిజింబంగా,  
కామదేవత ఉద్విగ్న కేకలలో మునిగినను  
ఆమెను స్పర్శించినా పరీక్షలో తప్పిపోతారు.  
రుక్మిణి ఆర్తత్యానంత చెవులబడగానే  
వీరుడు మాత్రం ఆమె పిలుపుకు ముందే లేచి,  
నడవడం కాదు, పరుగెత్తుతాడు.  
ద్వారక గౌరవాన్ని కాపాడటానికి,  
కాలం సదా కదులుతూనే వుంటుంది.  
వేగంగా ఇంకా వేగంగా  
కృష్ణుని చక్రం ముందుకు దూసుకెళ్ళుతుంది  
అప్పుడు కృష్ణుని వేణుగానం వినే సమయం కాదు  
యుద్ధానికి వెళ్ళే వీరులకుమాట చౌకగా,  
మాటలు తేలికై, శాంతి కకావికలమై  
హానికర మచ్చ నుండి విడిపించటానికి  
మానవత్వపు కవచాన్ని రక్షించటానికి,  
యుద్ధవీరుడు పయనమై తన దారిలో వెళ్తున్నాడు.



## 13. లే! గమ్యాన్ని చేరుకో

భూమాతకు ఇది పరీక్షా సమయం  
ఇవాళ సర్వ మానవాళి ఒకే తాటిపై సమ్మిలితమైన వేళ  
అందరి ఆనందడోల విజయం.  
స్మశాన భావనలను సమాధి చేస్తూ,  
సంతోషంగా ముందుకు వెళుదాం.  
స్నేహ, అవగాహన పరిమళంతో  
ఈ ఉషస్సు మనను మేల్కొల్పింది  
ఏకత్వానికి, సహజీవనానికి  
ఏకాంత ఘోర భయాన్ని వదిలేస్తూ,  
భూమాత ఈ సవాలును స్వీకరించింది.  
తెలియని బాధను అధిగమించటానికి,  
యోగి భంగిమలో నిర్మలమైన మనస్సుతో,  
ఇప్పుడు సమాజ ముఖచిత్రం మారింది.  
ఐనా ఒక్కొక్క పొర తొలగిస్తూ, చూస్తుంటే  
మనమంతా అంతర్గతంగా ఒకటేనని,  
మాతృభూమి అనే నిగూఢమై ఆలోచనల  
నీ ఎదలకు తీసుకొనిరా,  
నీ నుదిటిపై నీ తల్లి ప్రేమను ధరించు.



ఉయ్యాలలో పనిలేకుండా ఊగకు.

ఈ క్రొత్త దారిలో మాతోరా.

ఒకే దారిలో మన కలలన్నీ మెరిసిపోతున్నాయి.

మన పెరుగుదలను భూమాత గమనిస్తుంది.

పిరికి వాళ్ళకి, బలహీనులకు, పారిపోయేవాళ్ళకి  
ఇది దారి కాదు.

ఇది ఎప్పటికీ యుద్ధవీరుల భూమి

ఆకాశం పెక్కుటిల్లే విధంగా

తన సుపుత్రులు విజయ ఆక్రందన

భూమి మేల్కొల్పినపుడు

టర్నేటార్ సుమైదానాలు మనని పిలుస్తాయి.



## 14. ఒకటి లేదా రెండు కన్నీటి చుక్కలు

ఒకటి లేదా రెండు కన్నీటి చుక్కలు  
సాన్నిహిత్య బంధాలను బలపరుస్తుంది.  
ఆ ఒకటి రెండు కన్నీళ్ళై కోపంతో  
విడిగా నలిగిపోతాయి.  
బరువైన గడ్డకట్టిన కన్నీళ్ళు  
రాయిలా తాకుతున్నాయి.  
ఓ మూలన తెగిన తంత్రుల వీణ మూగపోయింది  
మలయమారుతం వేడిగా  
కాలుస్తూ గాలిని బంధిస్తుంది  
కానీ, ఒకటి రెండు కన్నీటి చుక్కలు కళ్ళలో నిలిచాయి.

ఎంతకాలం పగిలిన గాజు ముక్కలను భద్రపరచాలి?  
తపన, శోకం, విషాదం ఇక వుండదు  
ప్రవహించే సెలయేరుపై నమూనాలను గీయలేము  
ఎందుకంటే ఒకటి రెండు కన్నీటి చుక్కలు కళ్ళలోనే వుంటాయి.

మనుషుల మధ్య విభేదాలు తొలగి సహచరుల ఐకమత్యం  
రహదారిలో పరచిన పూలబాట అయింది  
నిర్మానుష్యమైన అడవిలో పాడే పక్షిపాట మూగబోయింది  
అయినా నా కళ్ళలో ఇంకా ఒకటో రెండో కన్నీళ్ళు మిగిలే ఉన్నాయి.



## 15. కొందరు మనుషులు

అవసరం లేనప్పుడు మాట్లాడే వాళ్ళు  
వాళ్ళ గళం వినిపించాల్సినపుడు మూగపోతాయి.  
అలాంటివాళ్ళు గడ్డపోచపై నిలవాలనుకుంటారు  
వాళ్ళ గళాలను విప్పమని మేం ప్రాధేయపడతాం.  
చెప్పాల్సినపుడు మాట్లాడమంటాం.  
వాళ్ళ అర్థంకాని నిశ్శబ్దం మండే ఇనుములా  
మనకు శూన్యంలా కనిపిస్తుంది.

ముఖస్తుతి ఒడిలో ఎప్పుడూ విశ్రమించవద్దు.  
మాట్లాడే అవసరం లేకుండా  
మౌనంగా ఉండు నిన్ను వినాలనుకున్నపుడు

ఒకరి అపవాదు విని మౌనంగా ఉండటం పాపమే.  
ఎందుకంటే నిజం మాట్లాడే వ్యక్తి  
హద్దులన్నింటినీ క్షమిస్తాం.  
గాలిలో చెట్టుకొమ్మలు అప్రయత్నంగా ఊగుతాయి.  
ఎందుకంటే కాలం శాశ్వతం.  
అబద్ధాలు ప్రకృతికి అసహజం.



## 16. వేడుక

ఈ పతంగుల పండుగ నాడు సూర్యునివైపు చూస్తూ  
చేతిలో గాలిపటం దారాన్ని తిప్పుతూ  
నేలపై నా పాదాలను పటిష్టంగా ఉంచుకున్నా.

ఆకాశంలో అడ్డంగా వెళ్ళుతున్న నా గాలిపటం  
సునాద విహంగ వీక్షణను ఊహించుకొని  
ఆకాశంలో నిండిన రంగును ఆస్వాదిస్తున్నాను.

ఈ కాగితపు హోళికేళిలో నా గాలిపటం  
ఇతరులతో నాట్యమాడుతుంది.  
గాలి ఈలలతో ఇంటి కప్పులు గానం చేస్తున్నాయి.  
నాట్యమాడుతూ గీర్చిన తిరుగుతూవున్న  
నా గాలిపటాన్ని ఏ కోమ్ములు పట్టుకోలేవు.

ఈ గాలిపటం నా గురువు, నా గాయత్రిమంత్రం  
ఆశ్రయించే వాళ్ళందరికీ విజ్ఞానాన్ని అందిస్తుంది.  
ఒకసారి తప్పించుకున్నా అది తెగుతుంది.  
ప్రతి ఒక్కరు దాన్ని వెంటాడుతారు.  
డబ్బున్నా, తెలివివున్నా, లేకపోయినా  
పాత క్రొత్త, గత భవిష్యత్తు బంధాల నుండి ఉపశమనం.



ఈ గాలిపటానికి  
ఆకాశపు దయ, గాలి తెలివి వుంది  
ఒకప్పుడు ఎత్తు ఎగిసిన,  
ఈ గాలి పటానికి దాని ఉనికి అనుభవాల  
జ్ఞాపకం వుంది.

సూర్యుని దిశలో నా ఈ ప్రయాణం  
దారం చేతిలో కీలు బొమ్మును.

జగత్ గురు, ఓ శివా!  
గాలిపటం దారం నా చేతిలో వున్నా,  
నా ఆధారం నీ చేతుల్లోనే.

ప్రతి గాలిపటానికి గాలి వీస్తుంది.  
ప్రతి జీవిని శివుడు ఆదుకుంటాడు.  
మానవ ఆశయానికంటే దూరంగా  
పైకి వెళ్ళాలని గాలిపటం కలలు కంటుంది.

దారాన్ని వదిలి శివుని ఓడిలోకి వెళుతుంది.  
మనం మాత్రం ఈ భూమిపైన,  
మనం వేసుకున్న ముడులన్నీ విప్పుతూ  
రోజులను గడుపుతుంటాం.



## 17. కార్నిల్

కార్నిల్ అమాయకత్వం నాకు గుర్తుంది.  
ఇంతకుముందు టైగర్ హిల్ శిఖరాన్ని చూసా  
అప్పుడు ఆ గొప్ప పర్వత రాజు యొక్క ఏకాంతాన్ని  
నా హృదయ కోరికతో జీర్ణించుకున్నాను.

కాని ఇవ్యాళ ప్రతి మంచు శిఖరం  
బాంబులతో తుపాకుల మోతతో ప్రతిధ్వనిస్తుంది.  
మన వీర జవానుల మంటలను  
ఈ మంచు పలకపై చూశాను.  
ఇక్కడి ప్రతి జవాను ఒక రైతులా  
తన విత్తనాన్ని నాటి తన రక్తంతో సాగుచేస్తున్నాడు.  
మన రేపటి రక్షణ కొరకు  
వందల కోట్ల కలలను  
ఈ మంచు పొగలలో జవానుల కళ్ళలో చూస్తున్నాను.

కనురెప్పల బంధాలు  
ఈ వీరజవానుల మనో నేత్రాలలో  
మృత్యు దేవుణ్ణి గట్టిగా బంధించాయి.



యమరాజు కూడా

ఈ వీరులకు సాష్టాంగ ప్రణామాలతో

వాళ్ళ పాదాలను ముద్దాడాడు.

వాళ్ళ వీరత్వపు మండే వేడి

మంచును కలిగించి,

చల్లటి పర్వత సెలయేరులా మార్చి

ఆ ప్రవాహంలో ఈ శిఖరాల మధ్య

సెలయేరు పాట సవ్వడిలను విన్నాను.

సుజలాం

సుఫలాం

మలయజ శీతలాం

మూలాల సెలయేరు నాభి నుండే

సస్యశ్యామలాం

వందేమాతరం యొక్క

నిజమైన అర్థాన్ని తెలుసుకున్నాను



## 18. క్రియాశీలత

నేనొక పనిచేసే వ్యక్తిని.  
నేను వ్రాసేటప్పుడు కూడా  
పదాలను గుండ్రంగా గీస్తూ,  
గుండ్రాన్ని చతురస్రాకారంగా చేస్తాను.  
ఈ చక్రంలో వున్న చతురస్రాకారంలో  
వజ్రవైడూర్యాల కాంతులను వెదజల్లే పదాలను  
అందులో అమర్చుతాను.  
ఈ గాఙు లాంటి పారదర్శక పదాలు,  
ఆర్తతనందించే స్పష్ట పదాలు  
కలిస్తేనే కమ్మని వాక్యమవుతుంది.

లక్షణరేఖ పరిధిలో,  
విశేషణాలు నిలబడవు.  
రామభక్తిని నిలబెట్టడానికి  
నామ వాచకాలు అయి నర్తిస్తాయి

నా మనస్సులో చేతనను నిష్టగా ఉంచి  
నా అంతరాంతర వలయాలలోకి ప్రవేశిస్తాను.



## 19. సత్యాన్వేషణలోకి గర్వంగా

అబద్ధాలకోరులను కాకులు, పొడుస్తాయని అంటారు  
కాని దీని నుండి తప్పించుకోవటానికే నిజం మాట్లాడాలా?  
సత్యం మన అహంకారం,  
దాన్ని మనం ధరిస్తాం,  
గుదిబండలా కాదు.

మనం నిజం చెప్పకపోతే, మాట్లాడకపోతే,  
సమాజం మనని పాడని కోకిలలా పరిహసిస్తుంది.  
మన కర్మ ఆకలిగొన్న పక్షి నోట్లో  
పదే పదే ఇరుక్కుంటున్న జీవం లేని చేపలా,  
వార్తలను పోషిస్తున్న పుకార్లు,  
ప్రొద్దునే ఉదయిస్తున్న నల్లని సూర్యుడు.

నిజము నుండి సత్యం కొరకు పోరాటం.  
ప్రయాణంలో మనం కలుస్తాం,  
బందీ అయిన అడుగులతో నడుస్తూ,  
సహచర్యులను వరుసగా గమనిస్తూ  
ధర్మానికి గుంపులుగా ఏర్పరచాం.



## 20. నూతనోత్తేజ పాట

ఎంతకాలం ఆవుల మంద నుండి లేచె ధూళి  
దూరాన సాయంకాలపు సూర్యుని శ్వాస ఊపిరి ఆడక,  
ఎంతకాలం సూర్యకిరణాల తీక్షణత వెడల్పు  
శీతాకాల సుప్రభాతాలను చిలుస్తుంది?  
ఎంతకాలం మధ్యాహ్నపు ఎండ  
డాంబర్ రోడ్డును కలిగిస్తుంది?

ఎంతకాలం నా బీడుబారిన పొలాల్లో  
పగుళ్ళను చేయటాన్ని ఆపుతావు.  
ఇతరుల సున్నిత పాదాల నుండి, రక్తాన్ని  
కార్చక ముందే, దయచేసి ఆపు.  
నీళ్ళను మోసుకొస్తున్న వనితల  
ఇత్తడి బందెపై నుండి ప్రతిబంజిస్తున్న  
చల్లటి కిరణాలపైన నన్ను పాడనియి.

మధ్యాహ్నపు ఎండలో శ్రమిస్తున్న స్త్రీ  
శ్వేత బిందువులు సూర్యకిరణాల  
ప్రతిబంబాల ప్రకాశంపై పాటను పాడనియి

ఆవుల వెంట వెళ్ళే పాప మృదుపాదాల  
ధూళి కణాలపైన నన్ను పాడనియి.  
ఆ మెరిసె చిట్టి ధూళి కణాలపైన నేనొక చిత్రమాలిక



పుస్తకాన్ని తయారు చేస్తాను.  
నూతన దిశ చిత్రాన్ని గీసి  
దానికి అభివృద్ధి ఆకారాన్ని ఇస్తాను.

ఆనాటి చిత్ర రంగు, ఆకారంలో  
ఇవ్వాల నేనొక మరకను చూస్తున్నాను  
ఈ మచ్చ అభివృద్ధి వినాశక ప్రతీక?  
అవి మనం పెంచినద దురదృష్టవశాత్తు అనుభవించిన  
బంజరు కొండల మిగుళ్ళు తప్ప ఏమీ కావు.

ఈ లేచే చిన్ని ధూళి కణాలు,  
ఆ నడిచే మృదుపాదాల పునీతమైన  
వాళ్ళ రక్తంతో భూమికి ఎరుపు మరకైంది.

ఇవే మన కదలికలకు గుర్తులు  
ఇప్పటి వరకు సాధించిన ప్రగతి,  
ఇక ఈ మరకను అదే పనిగా అంటించుకొనడం ఆవుదాం

నేను మిట్ట మధ్యాహ్నపు మండే సూర్యుడిపైన పాట పాడతాను  
ఆ పిల్లల మనస్సులోనే ప్రకాశాన్ని జొప్పిస్తాను  
నువు చూస్తు వుండు, నిలీక్షిస్తూ వుండు  
ఇక ఈ రోజు నుండి ఆ స్పృతుల పాదగుల్లో మరక ఉండదు  
కాని ఇంతకు ముందే ఎంత మంది పిల్లల వెచ్చని రక్తం ఈ కాగడాలను  
పునీతం చేసి ఈ భూమిపైన ప్రవహించింది  
అందుకనే మిమ్ముల్ని వేడుకుంటున్న  
ఇలాంటి దయలేని లేత రెమ్మలను పెంచవద్దు



## 21. గార్బా నాట్యం



గుజరాత్‌ను తెలుసుకోవాలనుకుంటే,  
మా గార్బా ఆట పాట నేర్చుకోవాలి.  
మా గొప్ప సంపద, మా గాఢమైన ఆత్మ  
అది మిమ్ములను కదిలిస్తుంది. ఊపుతుంది,  
మిమ్ములను తెలుసుకుంటుంది.

సూర్యుడు, చంద్రుడు, ఋతువులు  
అన్ని రాగానే  
రోజు నాట్యం, రాత్రయితే మత్తు.  
గార్బా మా సంస్కృతిని, మా నైజాన్ని చూపిస్తుంది.

వేణువు గానం, నెమలి ఈక స్పర్శ  
మా తెలివే గార్బా, మా అందరికీ సమ్మతమై,  
ఒక దగ్గరికి తీసుకొచ్చేది  
ఇది భీరులది, ప్రేమ విజయాన్ని ప్రేరేపిస్తుంది.

మాకు శరీరమే గార్బా, ఆత్మనే గార్బా  
అది జీవిత తెలిక విశ్రాంతి.  
గార్బానే త్యాగం, గార్బానే కర్మ  
పుష్పాలతో అలంకరించిన కన్య.

గార్బా నిజం, గార్బా సర్వస్వం



## 22. ఈ పాటలో...

నిక్షిప్తమైన ఈ పాటలో

కోకిల, నైటెంగేల్ పక్షి ఈకలు కూడా మాట్లాడుతాయి.

ఒక రెక్కలో భూమి ఆత్మ

వేరే దాంట్లో, ఆకాశ ప్రకాశం.

సూర్యుని ఆకారం నా కాగితం మీద గీశాను.

నిండు చంద్రుణ్ణి గీశాను.

నా కాగితంపై చెట్టు పువ్వులు పూస్తాయి.

పచ్చగా ఆకులు ఈ చెట్టుపై మొలకెత్తుతాయి.

బంధువుల జ్ఞాపకార్థంగా రాళ్ళను అమర్చాను.

వసంతం భూమిని తేమతో కదిలించింది.

ఒకవైపు ఎడారి, మరోవైపు సముద్రం,

మూడోవైపున నది ప్రవాహం వున్న

నా కంఠం దేవుని దాహంతో ఎండినది

ఎంత ప్రయత్నించినా, నాది తీరని దాహం.

నా భుజాలపై ఆకాశాన్ని మోసుకుంటూ నడుస్తాను.





## 23. గులాబీ గుచ్చం

అది ఒక లోతైన చెడు కందకం  
మనిషి ద్వేషించేది, ఐనా మనిషే చేశాడు.

ప్రేమ పునీతంతో  
నేను ఒక వారధిని అవుతాను.  
అందరి ఉపయోగార్థం మానవుని కలయిక  
ఆశ్చర్యకరమైన, అద్భుతమైన సందర్భం.

అర్థం లేకుండా చెత్తలో బొర్లుతూ,  
వికసించిన గులాబి ఎప్పటికీ వృధా కాదు.  
ఏరుకుపోయిన చెత్తలోని కలుపు మొక్కలను  
తొలగించుకుంటూ,  
మేము అందుకున్నాము గులాబీల గుచ్చాన్ని.



## 24. నేను హిందువును

నేనీ నేల మనిషిగా, హిందువుగా గర్వ పడతాను.  
అది పెరిగినపుడు సముద్రమంత విశాలంగా  
అనుభూతిని చెందుతాను.

నా విశ్వాసం ఇతరుల నష్టం మీద కాదు.  
నా తోటి మనిషి సుఖంపైన  
భక్తిభావంతో నిండిన అలాంటి  
మనిషి యొక్క సహచర్యాన్ని ఇష్టపడతాను.  
ఎక్కడైతే నర్కదా జీవనధారగా ప్రవహిస్తుందో,  
అక్కడ పుష్పంపై మంచు జిందువు నవుతాను.  
నేనొక మనిషిగా, హిందువుగా గర్వపడతాను.

నాకంటే చిన్నది ఐనా,  
దాని గ్రహణశక్తి నిజంగా అనంతం.  
ఒక మతపు తెగ నా వీధి కాదు,  
నేను నేర్చుకునే పాఠశాల విభిన్నం, విలక్షణం.

నా ఆకాశంలో లెక్కలేనన్ని సూర్యులు, మేఘాలు  
గ్రహాలు, పాలపుంతలు వున్నా, నేనొక చంద్రుణ్ణి



## 25. పరిత్యాగం

ఈ శలీరాన్ని వదులు, ఈ భ్రమను వదులు  
ఈ ఇహపర వస్తువుల నీడ నుండి బయటకురా

ఈ కోటను చేధించు, పంజరాన్ని పటాపంచలు చెయ్యి  
ఈ సున్నిత సుఖ కలలను వదులుకో

ఈ రాత్రి తిరుగు, భూమంత భ్రమించు  
చీకట్లో వల్లించు, ఏకాంతంగ నడువు  
ఈ ప్రసంగాన్ని వదులుకో  
ఈ అర్థాలను వదులుకో  
అడ్డంకులను చేధించుకొని, స్వేచ్ఛంగా కదులు.

సహబాటసారులను పట్టించుకోకు  
వాళ్ళు ఉన్నా ఒకటే, లేకున్నా ఒకటే.

తపనను త్యజించు, పోరాటాన్ని వదులుకో,  
ఏకాంత దారిలో నిన్ను నీవు మృదువుగా కప్పుకో.



## 26. నడక కట్టడిలో

సూర్య భగవానుడు నా ఆరాధ్య దైవం  
తన హస్తాల్లో గట్టిగా సప్త అశ్వాలను  
పగ్గాలను పట్టుకుంటాడు.

ఆకాశంలో వాటి నడక కట్టడిలో కదులుతాయి.  
కొరడా మాత్రం తన దగ్గర పనిలేకుండా  
పడి వుంటుంది.

ఇంకా సూర్యుని ఆలోచన  
అతని కదలిక, గమ్యంవైపు  
అశ్వరథపు కదలికల్లా  
ప్రేమను మాత్రమే మోసుకెళ్ళుతుంది.



## 27. భగవంతుని ఛాయలో

విజయదారిలో అసూయ వుంది  
అపజయ దారిలో జాలిని అల్లిస్తాం  
నేను ఆరాటపడుతున్న మోక్షం ఈ  
రెండింటి మధ్య దూరంలో వుంది.

పిరికతనం నా బద్ద శత్రువు  
లేమికి నా సహచరత తెలియదు  
పూర్తి దయతో నేను జీవిస్తూ,  
చావు కౌగిలి కొరకు ఆరాటపడతాను.

భగవంతుని రక్షణలో నేను సదా నేర్చుకుంటాను  
ఒక విద్యార్థిగా నేను ఆనందంగా వుంటాను  
విజయ దారిలో అసూయ వుంది  
అపజయ బాటలో జాలిని అల్లిస్తాం.

ఇక్కడ కఠిక అపవాదు,  
అక్కడ తేనెలాంటి పొగడ్డు.  
రెండు పనికీరాని శిబిరాలే.  
వాటిని దూరంగా ఉంచాల్సిందే.

యుద్ధభూమిలో నా కాళ్ళు వణకొద్దని వేడుకుంటాను  
విజయదారిలో అసూయ వుంది  
అపజయబాటలో జాలిని అల్లిస్తాం.



## 28. వసంతం ఆగమనం

అంతంలో ఆద్యం; ఆద్యమే అంతం.

శరత్కాల హృదయం

వసంత ఆగమనాన్ని ఆలపిస్తుంది.

పదహారు సంవత్సరాల ఎక్కడో కోకిల పాట

జ్వలించే కెనుడ నారింజ ప్రేమ వృక్షం?

పేదగా కనపడ్డ దాని సంపద దాగి వుంది.

శరత్కాల హృదయం వసంత ఆగమనాన్ని

ఆలపిస్తుంది.

ఇవాళ అరణ్యం పెళ్ళి శోభను సంతరించుకుంది.

వెలిగిపోతున్న దీపాలతో ప్రతి వృక్షం ముస్తాబైంది.

దీవించడానికి ఋషులు వస్తున్నారు.

శరత్కాల హృదయం

వసంత ఆగమనాన్ని ఆలపిస్తుంది.



## 29. అబద్ధాల పొగడ్డ

జలాన్ని రాయిగా పిలిచినా  
రాయిని నీవు జలం అన్నా  
ఆకాశ భాగమైన మేఘాన్ని కోరుతున్నావు.  
నువ్వు తామరను బుడగ అని పిలిచినా  
నీకు తప్ప ఎవరికి తేడా వుండదు.

నీవు పుకారును సత్యం అంటావు.  
దినాన్ని రాత్రిగా దావా వేస్తావు.  
వసంతాన్ని శరత్ఋతువు అంటావు.  
అపవాదు సముద్రాన్ని ఎడారి అంటావు.  
ప్రాణాన్ని కూడా నీవు మరణం అంటావు.

ఇది నీ ప్రసంగ వ్యభిచారం.  
అలాంటి నిందలకు నీకు స్వాగతం.  
ప్రకృతి వుంది నిశ్శబ్దంగా భరిస్తూ,  
ప్రశాంతంగా, అనాస్తకంగా నిబ్బరంగా.





### 30. చిత్రానికి దూరంగా...

మీరు చూసే నా చిత్రం నేను కాదు  
ఆ వాలు చిత్రంలో నేను ఉన్నా, నేను కాదు  
ఇది విభిన్నత్వం కాదు.

చిత్రం ఆత్మలాంటిది కాదు  
నీటితో అది తడిసిపోతుంది  
అగ్గితో మండుతుంది  
తుడిచినా, కాలినా  
చిత్రం పోతుంది. మనిషి వుంటాడు

నన్ను వెతకడానికి ఏ ప్రయత్నం చేయకు  
చిత్రంలో వృధా ప్రయాస.  
నేను కూర్చున్నది, కాలుపై కాలు వేసుకొని  
మాట, ప్రవర్తన, చేతలో ధైర్యంగా కనపడేది

నా పని ద్వారా నన్ను తెలుసుకో,  
పనియే జీవిత పద్యం.  
గీతిక క్రమశిక్షణ పద్యంలో  
రాగం, పల్లవి అందులో వుండవచ్చు



నా ఉయ్యాలలో గీతా సారాశం

నా పని చిత్ర పటానికి అలంకరణ

మీ కళకి కారణం లేకుండా నా

పరిశుద్ధ ప్రేమ తడిపివేస్తుంది.

నా చిత్రంలో కాదు నా శ్రమ శ్వేతబిందువులోని పరిమళాన్ని

నీవు చూస్తావు. నా ప్రణాళిక గుట్టలో విశ్రాంతి తీసుకుంటా

నా కంఠం లోతుల దుఃఖం నీ కళ్ళతో ప్రతిబింబాన్ని చూస్తావు.



## 31. సాలోచన

నిజానికి అరణ్యంలా కనపడే తోటలో  
ఓ చెట్టుక్రింద కూర్చుంటాను.

ఈ పచ్చటి గడ్డి గాలితో ఊగుతుంది  
సీతాకోక చిలుకలు రెపరెపలాడుతూ  
తుమ్మెదల ఝంకారాన్ని పూలలోని సారాన్ని  
త్రాగటాన్ని చూడకుండా ఎగిరిపోతున్నాయి.

ఈ ఎగిరే దృశ్యాలతో  
కంటికి సునాయసంగా  
సాయంకాల సమయాన  
నా మనో నేత్రంలో వృక్షం పూర్తిగా తెరుచుకుంటుంది.  
నక్షత్రాలంటి పుష్పాలు చీకట్లో వికసిస్తున్నాయి.  
సీతాకోక రెక్కలతో నేను గాలిలో తేలిపోతాను  
మిణుగురు పురుగులా ప్రతి చిన్న వెలుగును  
నాతో తీసుకెళుతూ మనసారా ఓ పాటను పాడతాను.  
అందరి ప్రేమను తీసుకొంటూ  
ఈ పచ్చటిబయలు గాలిలో ఊగుతుంది



## 32. భక్తి

శరీరం తన పనులను చేయటం చూస్తాం  
మేధస్సు తన అవసరాల ప్రణాళికను అనుభవిస్తాం  
కాని అద్వైతమే శాశ్వత మార్గం  
సీతారాం నా నిజ దైవం.  
పదాలు లేని శ్రావ్యతకు వీణ వినిపిస్తుంది  
చిన్న సున్నితరాగాలులేచి,  
నీ పవిత్ర నామమైన ఒకే పదంతో నా హృదయాల్ని తాకుతుంది.  
మేధస్సు తన అవసరాల ప్రణాళికను  
శరీరం తన పనులను చేస్తుంది.

ఈ జన్మ భావోద్దేక అలలు  
నా అన్ని జ్ఞానేంద్రియాలలో ఎగిసిపడుతున్నాయి  
నా కళ్ళతో చూస్తే  
నా అవిరామ ప్రపంచం తేలుతుంది

అయోధ్యపై నా ఆలోచన ఉంచి,  
అనంతమైన రఘుపతి రాఘవ రాజారాంను ఉంచి,  
మేధస్సు తన అవసరాల ప్రణాళికతో  
శరీరం తన పనులను చేస్తుంది.



### 33. నర్మదానది



మన నర్మదా, నది మాత్రమే కాదు  
తరతరాల నుండి తన పిల్లల గౌరవాన్ని పొందుతూ,  
పూజలతో తన అనంత ప్రవాహాన్ని కొనసాగిస్తుంది.

ఆమె జాడను వెతుకుతూ ప్రకృతి దృశ్యపటాన్ని  
గుజరాత్ తాటిచెట్లతో, జీవనదిగా  
ప్రజల విభిమాతగా ప్రవహిస్తుంది.

ఆమె ప్రాణజలాలు పవిత్రం  
ఆమెను సరిగా చూడనివాళ్ళు  
విషంగా మార్చిన వాళ్ళు  
కబీరు కవి ప్రతికారం  
ఆమెను కాపాడుతున్న తీరం  
అందరికీ హెచ్చరిక  
ఈ నర్మదకు గాంధాల్లాంటి  
నర్మద, మునీస్ లాంటి విశిష్ట కుమారులు వున్నారు.  
ఆమె సర్దార్ పటేల్ యొక్క కంటి మెరుపు,  
ఆమె గుజరాత్ అస్తిత్వాన్ని కాపాడుతుంది.

మా వంశానికి ఆమె దేవత,  
వరాల ప్రదాత,



## 34. బలం

అదృష్టాన్ని నమ్మడానికి అది మార్గదర్శకం?  
సవాలును ఆనందంగా స్వీకరించే వాడిని నేను.  
ఇతరుల కీర్తితో సంతృప్తి చెందను.  
నేనే ఒక మండుతున్న దివిటిని.  
ఇతరుల దేదీప్యమానమైన వెలుగులో  
నాకు నమ్మకం లేదు.

నా స్వయంప్రకాశం నాకు చాలు  
చీకటి సుడిగుండాలను చేదించటానికి,  
ప్రకాశవంతమైన తామర నాకు శక్తిని ఇస్తుంది.  
అస్పష్టత మసికలో నాకు శ్రద్ధ లేదు  
నేను ముక్కుసూటి వ్యక్తిని.

పాటించటానికి విధి గురువు కాదు  
సవాలును ఆనందంగా స్వీకరించే వ్యక్తిని నేను  
నేను జన్మకుండలిని సత్యంగా అంగీకరించను.  
దూరాన వున్న గ్రహాఫలాలకు తల వంచను.  
ఎప్పుడైతే జీవిత నియమాలను పిరికివాళ్ళు ఏర్పరచుకుంటే  
వాళ్ళ అర్థంలేని ఆటను ఆడటానికి నిరాకరిస్తాను.  
నాకు సంతతి లేదు వారసులు లేరు. నేనే ఒక వారసుడిని  
అదృష్టాన్ని నమ్మడానికి అది మార్గదర్శకం!



## 35. రేపటి సవాలు

భూమి బగ్గరగా రోదిస్తుంది  
కేకలు కీచుమంటూ ఆకాశన్నంటుతాయి  
సరైన విధానాలు మరిచినదారులు  
పార్థుడికి ఇష్టమయ్యే నవాళ్ళ సమయాలు.

ఆవరణాలలో మనిషితనం అమ్ముతున్నారు.  
మానవత్వాన్ని మరిచి దయ్యాలయ్యారు.  
పోరాట అరుపులతో, అల్లకల్లోల హాహాకారాలతో,  
అల్లరి మూకలు వీధుల వెంట పరుగెత్తారు.

అహంకార గోడలు, నిలిచిన చోటే  
ఛేదించే కలలు వాటి వెంటే ఉన్నాయి  
సవాలు ఉంది, పిలుపు ఉంది.

సమాన ఓదార్పు మాటలు మాటగానే ఉండిపోయాయి.  
ఏకత్వాన్ని అణగతొక్కారు,  
రాజ్యాంగ ద్వారం మూసుకుంది,  
ప్రతీకార అగాధం ఉండిపోతుంది.

ఎక్కడచూసినా కన్నీళ్ళే  
అంతా చీకటే  
సవాలు ఉంది, పిలుపు ఉంది.



ఆకలితో అలమటించే శరీరాలు  
బుద్ధిని కోల్పోయిన జనం  
మనిషి మనిషితో కోపం  
వెకిలిమూకల దూకుడే  
ఆలోచన లేకుండా ముందుకు వెళ్ళటమే  
గోడలను బద్దలు చేయాలి.  
మండె బొగ్గుల మిలమిల మెరిసే కళ్ళతో  
సవాలు ఉంది. పిలుపు ఉంది.

కల్లలైన కలలు  
జీవనానికి ఒక అర్థాన్ని ఇస్తాయి.  
గతాన్ని మరిచిపోయి  
ఇవ్వాలి హృదయ కవాటాలను తెరిచి  
ఎల్లలు లేని ప్రపంచాన్ని సృష్టద్దాం  
మునిగిపోతున్న వాళ్ళను రక్షద్దామని  
నిర్ణయించుకుందాం.

ఒకరిఒకరికి ఆసరాగా అయి  
ఒక అద్భుత నూతన అధ్యాయానికి తెరతీస్తాం  
సవాలు ఉంది. పిలుపు ఉంది.

(అరసం, వరంగల్ అంతర్జాల కవి సమ్మేళనం  
(జూమ్ మీటింగ్) లో అక్టోబర్ 12, 2020 న చదివిన కవిత)





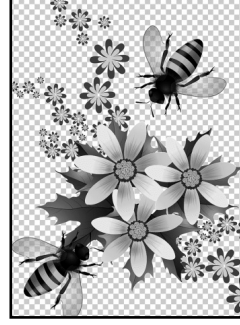
### 36. సీతాకోక చిలుక

ఒక క్షణం పుష్పంపై వాలి  
సీతాకోక చిలుక రంగుల సముద్రంలో మునుగుతుంది  
ఆ తర్వాత ఎగిరిపోతుంది.

చెరువులోని సుకుమార సువాసనలను పీలుస్తూ  
ఉపరితలంపై సీతాకోక చిలుక పరీక్షిస్తుంది  
సున్నితమైన సూర్యోదయంలో, సంతోషం లేస్తుంది  
సీతాకోక చిలుక తన పని పూర్తయ్యాక, పుష్పాన్ని విడిచినప్పుడు

ఈ జీవితం అద్భుతం, కాని అశాశ్వతం  
మనం వస్తాం, నిష్క్రమిస్తాం.  
మన జీవితాలు జ్ఞాపకాలే.  
ఏర్పడిన బంధాలు అంత సునాయసంగా విడిపోవు  
ఎలాగైతే సీతాకోక చిలుక  
మళ్ళీ రంగుల సముద్రంలో మునుగుతుందో.





### 37. తేనెటీగలా...

అప్పుడప్పుడు నేను తేనెటీగలా కనిపిస్తాను  
శీతాకాలపు ఉషస్సులో కూడా లోపల నుండి వెలుగుతాను  
వైశాఖ వేడితో  
తేనెటీగలా అటుఇటు ఎగురుతూ  
ఎక్కడైన కూర్చుంటాను, కానీ ఎక్కడ వుండను  
పుష్పం దగ్గర కొద్దిసేపు కూర్చొని  
దాని సువాసనలకు చేరువవుతాను.

నిర్లక్ష్యంగా ఉంటూ, వాయు వాలులో తేలియాడుతూ  
పింక్ పుష్పాన్ని కోరుకునే  
నేను అప్పుడప్పుడు తేనెటీగలా కనిపిస్తాను.

ఎక్కడైతే తోటవుంటుందో అక్కడ శ్రావ్యత ఉంటుంది  
పచ్చిక బయళ్ళపై రంగుల నాటకం అవిర్భవిస్తుంది  
అందరు నడిచిన దారిలో నేను నడవను  
నాది విభిన్నం, అనుకోని నడకలు.

పేద, విచ్చలవిడి ఫకీరైన నన్ను చూడండి.  
కాని బుద్ధిపరంగా నేనొక సమ్మద్ధి వృక్షాన్ని  
నేను అప్పుడప్పుడు తేనెటీగలా కనిపిస్తాను.



నేను రాయిజారి వంకలు పోయినట్టు  
గుండ్రాలుగా తిరిగే స్వేచ్ఛ వస్తుంది  
ఈ రాళ్ళతోనే నేను మెట్లను ఏర్పరచుకుంటాను  
పర్వతాన్ని అధిరోహించటానికి  
భగవంతుడు నాతో ఎప్పటికీ వుంటాడు  
నేను అందరికీ ఉచితంగా అందుబాటులో వుండే సహచరుడిని.  
అప్పుడప్పుడు నేను తేనెటీగనని అనుకుంటాను.



### 38. పారదర్శకతపై

అమావాస్య రాత్రి యొక్క అర్ధంకాని నిశ్శబ్దం  
లేదా అపరాదభరిత నేరస్తుని నిశ్శబ్ద భిక్కురణ  
వీటిని నేను ఎప్పుడూ నమ్మలేదు.

పారే నది ప్రవాహంలోని స్వచ్ఛతను  
మనఃస్ఫూర్తిగా ఆస్వాదిస్తాను

నల్లటి నీటి మడుగులలోని  
కప్పల గెంతుల్లా  
స్వర్గాన్ని అందుకునే భ్రమలను  
వాటి జీవనాన్ని చూసి తెలుసుకుంటాను.

అన్యాయాన్ని సహించలేని కోపోద్రేక కళ్ళను  
న్యాయం ముందు నిశ్శబ్దంగా తల వంచినా  
మానవుడు  
సిగ్గుపడాల్సిన అవసరం లేదు.



### 39. క్రొత్తరోజు కొరకు నిరీక్షణ

కాలుతున్న రాయిని ఆవహించుకున్న ఆకాశం  
ముతకబట్టను రోజంతా ధరించినట్టు  
వేడిగాలులను కదలించే వృక్షాలు  
దయ లేకుండా స్పృశిస్తూనే ఉన్నాయి.

దగ్గుతో నీరసించిన మధ్యాహ్న రోగిలా  
సాయంకాలానికి నిస్సారం గావాలి,  
నల్లటి చీకటిలోకి జారిందారోజు

రాత్రంతా పొద్దుతిరుగుడు పూవై  
రేపటి సూర్యునికై ఎదురు చూస్తుంది.  
నవ ఉషస్సు స్వచ్ఛంగా  
పొద్దు తిరుగుడు పుష్పంలా సూర్యుడు దర్శనమిస్తాడని.



## 40. దైవదయ

ఓ భగవంతుడా!  
ఈ ప్రపంచాన్ని, నా నమ్మకాన్ని  
ఆనందపరుస్తానో, పరుచనో  
కాని ఓ భగవంతుడా!  
నన్ను మాత్రం ఎప్పుడూ ఆసంతృప్తి పరచకు

నీ దయతో ముళ్ళు పుష్పాలు అవుతాయి  
ఒకవేళ జలతారు వర్షంలో మునిగితే  
ఎలాంటి రక్షణ లేకుండా నిలబడితే  
సూర్యకాంతితో నా దగ్గరికి వస్తావు.

కాలాలు వస్తాయి... పోతాయి  
మళ్ళీ రావటానికే వెళతాయి  
కాని... హృదయ ఋతువులలో  
నా ఎల్లప్పటి వసంతం నువ్వు.

మన మధ్యన ఎన్ని అడ్డంకులున్నా  
నీవెంతో ఇచ్చావు  
ప్రతిఫలంగా నీకేమివ్వగలను?  
నిన్నేలా ప్రసన్నుడివి చేసుకోగలను.  
అది నీకే వదిలేసాను.



## 41. ప్రయత్నం

నా కళ్ళు దించటానికి సమయం రావచ్చు,  
కాని నా దృష్టిని మరల్చకుండా ఉంటుంది.  
పర్వతంలా నిటారుగా  
నదిలా స్వచ్ఛందంగా, నేను ఉంటాను.

నావి మసిబూసిన మాటలు కావు  
నా వ్రసంగం నాభి నుండి వస్తుంది  
ఈ నేలని నేను ప్రేమిస్తాను  
నిశ్శబ్దాన్ని ఆస్వాదిస్తూ పాట పాడతాను  
దాని మాధుర్యంలో ఎన్నో శతాబ్దాల  
నా నేల విలువలు ప్రతిబింబిస్తాయి.

నా కళ్ళు దించటానికి సమయం రావచ్చు  
కాని నా దృష్టిని మరల్చకుండా ఉంటుంది.

నా ప్రతి యొక్క పని వెనుక  
భగవంతుని బీవెనలు ఉన్నాయి.  
తప్పు చేయటానికి సిద్ధపడని వాడికి  
ఎలాంటి భయాలు వుండవు.  
అన్ని వాదనలు, సంభాషణలలోనే వుంటాయి  
నీకు మాటిచ్చినట్లుగా వ్రవల్సిస్తాను  
అవినీతిగా ఎప్పుడూ వుండను.

నా కళ్ళు దించటానికి సమయం రావచ్చు



## 42. ప్రార్థన



ప్రతి గుంపులో, ప్రతి సమూహంలో  
నా తోబుట్టువులను, నేను ప్రేమించే స్నేహితులను  
ప్రేమ ఆలింగనంతో, మనసారా ఆహ్వానిస్తాను.  
నా సామాన్య నివాస ముఖద్వారంపైన  
సత్యానికి ఆహ్వానం' అని చెక్కించుకున్నాను.

అతను విచిత్ర సహచరుడైనప్పటికీ  
నాకు నచ్చని సుఖాన్ని ఇచ్చినప్పటికీ  
తోట సువాసనల భ్రమరత అనిపించినా  
నేను విలువను నిక్కచ్చి అయిన ప్రేమ భరిత వాస్తవానికి  
నేను ఎక్కడ తడిమినా నాకు నిజం కనిపిస్తుంది  
నా విరోధుల నుండి కూడా నేను జాగ్రత్తగా జల్లెడ పడతాను  
నేను మోసాన్ని పుకార్లను  
మర్యాదగా, మంచి నిర్ణయంతో ప్రక్కన పెడతాను.  
జీవితాన్ని తప్పుడు సాక్ష్యంతో దారి తప్పనీయకూడదు

రెండు తీవ్ర విషయాల మధ్య ఉన్న సత్యాన్ని అందుకునే  
సత్తాను నాకు ఆ భగవంతుడు ఇచ్చాడు  
ప్రతి వ్యక్తి యొక్క సత్యం భిన్నంగా వుంటుంది  
సాధారణంగా ఉంటుంది కూడా  
నేను ఆ సత్యాన్ని చేధించటానికి ఇష్టపడతాను  
ఎందుకంటే సత్యం నాకు సూర్యుడులాంటి వాడు  
ప్రతిక్షణం ప్రార్థిస్తాను



## 43. ప్రేమ

నా ఈ ప్రేమ పాదరసము లాంటిది  
దాన్ని బంధించలేము, ఎవరు ఎంత ప్రయత్నించినా  
నాకు ఇష్టం లేదని, ఎవరైన వాగ్దానం చేసినా  
అలాంటి బంధంతో నా హృదయం వృద్ధి చెందదు  
ఒకే రాత్రి మంచులా గడ్డకడుతున్న ఈ ప్రేమను  
మనం పొందలేము, ఆస్వానించాలే తప్ప.

సూర్య కిరణాలు ఎప్పుడు పిడికిలి లోకి రావు  
వీచే గాలులను ఎప్పుడు బంధించలేము.  
విభిన్న రూపాలలో ఉన్న మేఘులూ కదిలే ఈ ప్రేమను  
పొందలేము. కేవలం అనుభూతి చెందాలే తప్ప.

పొగమంచు వస్తుంది, పోతుంది  
సూర్యుడు దానిపై అయిష్టంగా తేలియాడుతాడు  
మనోహరమైన హంసలాంటిది నా ప్రేమ  
నిరాకారం, ముత్యాలహారంలో దాన్ని పొదగలేము.



## 44. పనికిరాని వ్యర్థ ప్రయత్నం

ఎత్తైన పర్వతాలను గెలవటానికి పోరాడాను  
నా ప్రయాణం కొన్ని రాళ్ళ దగ్గర ఆగింది  
సువాసనలను వెదజల్లే తోటలను నిర్మించాలనుంది  
ఆ ముళ్ళ పొదే నాకు బహుమతి అయింది.

బలమైన నది జలాలను బంధించాలనుకున్నాను  
ఆ ప్రవాహపు నురుగులలోను, కదలికలలో నేను ఓడిపోయాను  
శక్తినిచ్చే సూరీడు నాకు దూరం అయ్యాడు  
కాని అతని నీడల ఛాయలలోకి వెళ్ళ గలిగాను.

చంద్రుని ప్రేమలో పడాలని వెళ్ళాను  
కానీ మొత్తం ఆకాశాన్నే పోగొట్టుకున్నాను  
అంతులేని సముద్రం నుండి ఒక అలకోసం వేచాను  
తీరం ఒడ్డున నిలబడి నిరాశగా ఏడ్చాను.



## 45. నిశీధరాత్రి

నిశీధరాత్రి హృదయ కవాటాన్ని తెరుస్తుంది  
కోకిల పాటలా పదాలు తెంచుకొస్తాయి  
కాని మనం మౌనంగా వుంటాం  
ఈ ఏకాంతం గోడలలో ప్రతిధ్వనిస్తుంది.

చెడు రహస్యాలను నా మెదడులో బంధించాను  
అవి నీటిలా ప్రవహించి, వ్యాపించాలని చూసినప్పటికీ  
హృదయాన్ని చూపాలనే ఒక కోరిక  
ఐనా మనం మౌనంగా వుంటాం  
ఈ ఏకాంతం గోడలలో ప్రతిధ్వనిస్తుంది

మనలోని వేదన మనకే తెలుసు  
హృదయపు తలపులో దాగిన ఈ భావోద్వేగాలను  
పంచుకోవటానికి ఎవరున్నారు?  
నా అంతరాన దాగివున్న ఈ భావోద్వేగాలు  
నా మెదడును కలిచివేస్తున్నా  
మనం మౌనంగా వుంటాం.  
ఈ ఏకాంతం గోడలలో ప్రతిధ్వనిస్తుంది.



## 46. మనో నేత్రమే మూడోకన్ను

ఓ సుప్రభాతాన నా మనస్సులో నా అంతర్వేత్తం  
తెరుచుకుంది. అది కారుచిచ్ఛలా నా  
అణువణువు కాల్చింది  
ఆ ఇసుకదారుల మధ్యన, తోటలోని సువాసనల  
కోసం నాలో వెతుక్కున్నాను.

నేను మనుష్యులలోని సుఖవిచారాలను చూస్తాను  
వారిలోని చెడును చూస్తా. ఇహపర విషయాలను వదిలి  
సుఖ భోగాలలో తేలే వాళ్ళని చూస్తా  
యాంత్రిక జీవనం నుండి విముక్తులైన  
వారి జీవనం స్వేచ్ఛగా వుంటుంది  
అంతరంగాలలో లయ పలుకుతుంది  
వారికి మాధుర్యాన్ని తీసుకొస్తుంది అని  
నాకు నేను వివరించుకుంటాను  
అది నా చైతన్యం అనుకుంటాను.

ముళ్ళను ఏరుకున్నాను  
పరిమళ తివాచిపై పరుచుకున్నాను  
నా స్వేదములో రంగుల హరివిల్లును చూసాను  
నా భృకుటి మధ్య నుండి కర్తవ్యం గోచరించింది.



## 47. ఒకటిగా విలీనం

సముద్రం గర్జిస్తుంది, పోరాడుతుంది  
ఆకాశాన్ని తన చేతిలోకి తీసుకుంటుంది  
ఇదే నా ప్రేరణ  
నా బలం నా యువ్వన శక్తి

అప్పుడప్పుడు సముద్ర ఘోష వాయిద్యం  
మరొక్కప్పుడు విజేత మృదంగ నాదం  
సముద్రపు దూరపు అంచుల్లో  
ఎక్కడైతే మేఘాలు కలుస్తాయో  
అప్పుడప్పుడు నేను పర్వతాగ్రాన నున్న  
పుణ్యక్షేత్రాన్ని చూస్తాను.

తీరానికీ, నేలకీ లొంగిపోవటం  
సముద్ర వైజం కాదు  
మనం కావల్సిన ధైర్యాన్ని చూపిస్తే  
మన దోసిల్లో పారుతున్న నురుగులో  
మనం నురుగు పుష్పాలను సమీకరించవచ్చు  
రహస్య తోట అలల సువాసన కూడా  
నీటి అంచున నది ఆక్రందనను  
నురుగు దాస్తుంది, సముద్రంలో చనిపోయే వరకు  
నది సముద్రం ఒక్కటే  
చివరికి కలిసి విడతీయరానివవుతాయి



నిటారుగా నిలబడాలని పర్వతం నాకు నేర్పింది  
ప్రభంజనం సృష్టించాలని సముద్రం నాకు నేర్పింది

నా కనిపించే ఆకారంపై మీరు శాసనాలను చెక్కండి  
నేను చనిపోయినప్పుడు నీరైపోతాను.

అనురాగమనే సుత్తితో  
నా భావోద్వేగాలను నులితో చెక్కుతాను  
హద్దుల గోడలను చెలిపేస్తాం  
ఆకాశకపు అంచులను అద్దుతాం  
ఇదంతా మానవత్వం ప్రవాహంతో  
పూర్తి పచ్చని ప్రకృతి సమ్మర్దిలో  
మనగూడు ఒక ఆకారానికి వస్తుంది  
మనమెదళ్ళు పెరిగిన కొద్ది  
పూర్తి ప్రపంచాన్ని ఏకంగా నిర్మిస్తాం



## 48. వేదం

శీతాకాల రాత్రి, ఎడారిలో  
ప్రతి ఇనుక రేణువు మెరుస్తుంది బంగారు ఛాయలో  
ప్రతి కదలికలోని అందాన్ని నేనెప్పటికీ  
శాశ్వతంగా ముడిపడి అనుభవిస్తాను.

జీవితం సాగుతుంది  
ప్రతిక్షణం వస్తుంది, పోతుంది  
పారే నీటి బిందువులు మెరుస్తాయి  
గాలి కెరటాలలో  
పుష్పాల సువాసనలలో  
కాలిపోతున్న దీపం  
జరిగే ప్రతిదీ అనుభవిస్తాను  
కానీ జీవితం వస్తుంది, పోతుంది  
దానికి నిర్దిష్టమైన గూడు లేదు  
ఐనప్పటికీ ఎవరు ఎందుకు ఇది అని అడుగరు.

జీవిత సంధ్యలో విరామం ఏర్పడినా  
గతించిన క్షణాలను తిరిగి జీవించవచ్చు  
రాబోయే క్షణాలలో ఆశాజ్యోతిని వెలిగించవచ్చు  
చీకటిని ఈ వెలుతురు ముద్దాడుతుంది



జీవన ప్రవాహంలోని ప్రతిక్షణాన్ని కూడ ఆపవచ్చు.

కొన్ని క్షణాలైన నేను పూర్తిగా జీవించాను

కొన్నే ఐనా అవి నాకు చాలు

ప్రతిక్షణం దగ్గర కొంతసేపు ఆగాను

నా జీవన శ్రమించే నడకపై

ప్రతిశ్వాస వాసనను తెస్తుంది

ప్రతి భాషణంలో ప్రేమ వుంది

అది గతించిన సాయంకాల జ్ఞాపకం

నా ఆపుకున్న కన్నీళ్ళలో

ఇంకా ఆశ ప్రవహిస్తుంది

నా నిద్రపోతున్న కలలో

ముందు ఎప్పటికీ ఒక నూతన ఉపోదయం

ఈ యాంత్రిక జీవనంలో

కొద్దిసేపే ఆగినా,

ఆనందంలోని కొత్తలికాన్ని ఆస్వాదిస్తాను.



## 49. అమ్మా నాకివ్వు స్ఫూర్తి

ఓ జీవన ప్రదాతా!  
నిన్ను వేడుకుంటున్నాను  
నా హృదయ అంతర్యాన్ని  
నీ ముందు ముకుళిత హస్తాలను చేర్చి

చెడునుండి స్వేచ్ఛగా ఉండటానికి  
దీవించు నన్ను  
నా ప్రయాణంలో  
నాకు బలాన్ని... శక్తిని  
నాకు సద్గుణాన్ని ఇవ్వు  
నీ కరుణా వాత్సల్యాలతో  
నీ అంతులేని ప్రేమను  
అందించి దీవించు

ఇంకా ఆన  
పూలదండల పరిమళాల ఛాయలకు  
అన్ని బంధాలను నిర్మోహంగా వదిలి  
విముక్తతో నడవడం నా నైజం

నా మనో నిబ్బరానికి  
శక్తిని ప్రసాదించి నా అంతఃశక్తిని  
శాంతిని బహుమానంగా ఇవ్వు



నీ ఆరాధన విభిన్న రంగుల సమ్మేళనమైన  
నా ఆత్మ నీ చుట్టూనే.

నా దారి వీరుని దారి

నీ అభిమానం అనంతం

నా జీవన సముద్రంలో నీదే నా నిజమైన భావన

నా జీవన సముద్రంలో నీదే నా ఒంటరి నావ

సముద్రం కూడా విలపిస్తుంది కొద్ది రోజులు

తపనతో, ఐనా నిశ్చలంగా ఉంటాను

నాలోని శక్తిని ఊపిరిని ప్రసాదించు.

నందనవనం కొంతకాలం ఎండిపోవచ్చు

తటలోని పుష్పాలు వాడిపోవచ్చు

తోటమాలే తన పని నుండి తొలగవచ్చు

అప్పుడు నా లోపాలపై నీ కన్నీరును కురిపించు

నీ కళ్ళు మూసుకొని

పూలదండను ఏ విధంగా అల్లాలి అంటే

భగవంతుని ప్రతిమనే ప్రస్ఫుటమయ్యే విధంగా

నాలోని శక్తిని ఊపిరిని ప్రసాదించు.



## 50. బంధం

శూన్య చిత్ర ఫలకానికి నేను నిదర్శనం  
హృదయాంతరాల్లోకి చూస్తే శ్వేతవర్ణం  
ఎన్నో ముఖాలు నా దృష్టి నుండి దూరమైనప్పుడు

మేఘం చాటున దాక్కున్న నా వర్షస్సు  
మేఘం వర్షించినపుడు  
పచ్చిక బయలు పెరిగినపుడు  
ఎక్కడో చూసిన వృక్షాలు, పర్వతాలు  
గాలిశ్వాసను నా కళ్ళు చూసాయి.

ఎవరూ అపరిచితులు, పాశ్చాత్యులు కారు  
నిశ్శబ్దంలో కూడా ఈ ప్రకృతిని ఇష్టపడతాం

తేనెటీగలు, సీతాకోక చిలుకలు, తెలియని పక్షులు  
ఆకులపై ఒక గూడును నిర్మించుకుంటాయి  
నేను ఈ కాగితాన్ని లేపగానే  
అందులోంచి తొలి చినుకు మట్టి వాసనను పీల్చుకుంటాను

నా చిత్రఫలకం మెత్తనిది, నున్ననిది  
మీరు చూడని నీడలను నాలోనే దాచుకొంటాను.



## 51. వాళ్ళని సంతలో కలువనివ్వండి

ఆకారం, ఆశయంలేని జనాలు సంతలోకి  
అదే నా జీవిత మతం  
నా జీవిత పిలుపు, దాని పని!

సంతలో మనిషి స్నేహ వదనాన్ని తీసుకొస్తాడు  
ఫలప్రదమైన సమావేశాలు  
గతించిన సమయమే అందం

'నేను చేయగలను' అని నమ్మే మనిషిని.  
'చేయలేను' అనే పదం నాకు తెలియదు.  
ఏదైన భవనం కూలిపోతుంటే  
పరుగెత్తి నిలబెట్టడానికి మద్దతునిస్తాను.

మాధవుడు మనిషి వెనుక వుంటాడు.  
రాఘవుడు అతని ముందు వుంటాడు  
కృష్ణుని వేణువు నా దగ్గర వుంది  
శివుని విల్లు కూడా  
మనిషిగా నేను దీవించబడినాను.

భూమిలో స్వర్గాన్ని చూస్తాను  
నా ఆశాభావం సంపద పైనే  
అదుపు లేని జనాలు కదలని  
అన్నదమ్ములలాగ సంతలో కలువటానికీ.



## 52. రహస్యం

చెట్లు తమ మండలచే  
నల్లటి దుప్పటి కప్పుకొన్నట్టుగా నిలబడ్డాయి  
వాటిని నే చూడదలచుకోలేదు.

వృక్షాలనే చూడాలనుకుంటాను  
సూర్యకాంతిలో దేదీప్యమానంగా  
మిట్ట మధ్యాహ్నం సూర్యకాంతిలో  
పుష్పాలు వికసించగా  
పక్షుల పరిమళాలతో  
నా కళ్ళను వెలిగిస్తున్నాయి.

ఉషస్సు వృక్షాల అమాయకత్వం  
మధ్యాహ్నపు వృక్షాల యవ్వన ఆరాటం  
సాయంకాలపు వృక్షాల తెలివినీ  
వీటిని నా ప్రతినరంలో భద్రపరచుకుంటా  
వృక్షాలు నా ఆత్మకు ఆలంబన  
వాటి నీడలో నిద్రపోతా.

మధ్యాహ్నపు గాలి వెచ్చదనంలో  
నా నీడ కూడా అందులో ఇమురుతుంది.

మలయమారుతం ఇస్తుంది.

వర్షపు కన్నీటి బంధువులను పట్టుకొని  
ఈ చెట్లు నా అస్తిత్వానికీ, నా వ్యక్తిత్వానికీ ప్రతిబంబం  
నా రహస్యానికీ ప్రతిబంబాలు.



## 53. రమేష్ పారేఖ్

ఈ పౌర్ణమి పండుగకు, అందరు  
వాళ్ళంతట వాళ్ళు వచ్చారు.  
కొందరు కలలతో  
కొందరు లేమి నిశిద చీకటితో  
మిట్టమధ్యాహ్నంలో రాత్రి వచ్చింది  
నల్లగా నా కళ్లు కమ్ముకున్నాయి.

రమేష్ లేకుండా నా ఈ జీవితం వృధా  
సమయం ఒకప్పటి ఉన్నత స్నేహితుడు  
ఇప్పుడు బద్ధ శత్రువు  
నా కన్నీళ్ళు నిశ్శబ్దంగా దాగాయి.

రమేష్ రాత రాగాలు నాకు నక్షత్రాలు  
అమ్మరేలి వీధుల జ్ఞాపకార్థంగా  
ఆ కవిత్వపు గ్రామం  
ఆ రోజులు మరపురానివి  
మేము మచ్చలను సంపాదించినప్పటికీ

ఖాళీ కళ్ళు ఐనా కళ్ళజోడులతో నేను రమేష్‌ను చూడగలను  
పదాలు వాటంతట అవే పద్యంగా మారుతాయి  
నా మదిలో అతని ఇష్టం



## 54. లక్ష్మ్యం వైపు

లక్ష్మ్యం వైపు ఉన్న కళ్ళు  
వాటి ఉనికిని మరిచిపోయి  
పరుగెత్తుతున్నాయి, గెంతుతున్నాయి  
అప్పుడప్పుడు  
వణకుతున్నాయి, తడబడుతున్నాయి.

రక్తసిక్తమైన రహదారిపై  
ముందుకు నడుస్తూ  
చిక్కటి ఎరువును చూస్తూ

నా ముందుతరాల రక్తబంధాలు  
సూర్య కిరణాలలో ప్రతిబింబించాయి.

దేదీప్య రవి కిరణాలు  
నా నవ్వును, ఎరువుగా చేస్తూ  
మసకలో మరుగవుతాయి.

అప్పుడు నా ఆత్మ వివేచన  
అదృశ్యం అవుతుంది  
లక్ష్మ్యం దగ్గరగా పడుతున్నప్పుడు





## 55. వందేమాతరం

వందేమాతరం...

అది ఒక పాట మాత్రమే కాదు

అది మన గౌరవానికి ప్రతీక

అది మన సంపద, ఆడంబరం.

అది మన స్వాతంత్ర్యానికి ఇచ్చిన గొప్ప త్యాగనిరతి

అది మన దేశ ప్రజల కన్నీటి ఆరాధన

అది మన మనస్సులో మైమరపించే గణతంత్రపు గీతం

అది మన అలుపెరగని నాడీ ప్రగతి

అది మన సాటిలేని గుర్తింపుగా నిలిచేది

అది 1857 నాటి దిక్కుచి జ్ఞాపిక

అది మన నిజానికి, త్యాగానికి

అది మన అనంత రక్త పునీత అగ్నిజ్వాల.

వందేమాతరం...

అది ఒక గీతమే కాదు

అది మన మహామంత్రం

అది మన స్వాతంత్ర్య శంఖారావం

అది మన అభివృద్ధికి రాచరిక బాట

అది మన జ్యోతి జీవన మార్గానికి ప్రతిజ్ఞ

భరతమాత ప్రజల ఉదయశ్వాస

వారి ఉద్దీప చైతన్య వేడుకోలు

వందేమాతరం...



## 56. ఒక వింత ప్రేమ

చందమామ ఉదయించినపుడు  
సముద్రం గంతులేయదా?

సూర్యుడు ఉదయించినపుడు  
పొద్దు తిరుగుడు పువ్వు నవ్వదా?

బలమైన నది తన ప్రయాణ చివరన  
సముద్రాని కలువటానికి ఎప్పుడైన నిరాకరిస్తుందా?

పుష్పం వికసించినపుడు  
జుమ్మనే తేనెటీగ ఎప్పుడైన నిశ్శబ్దంగా వుంటుందా?

గంటలు మ్రోగినపుడు  
గుడి తలుపులు మూసుకుంటాయా?

ప్రహారి గోడపైన బీపాలు వెలిగించినపుడు  
గుడి ఎందుకు దేబీవ్యమానంగ వెలుగదు?

ఇలాంటిది కాదు ఇదే నిజమైన అద్భుతమైన ప్రేమ  
చాలా కష్టమైనదిగా, వింతగా ఎందుకు వుంటుంది?



## 57. అద్భుతమైన ఉషస్సు

ఓడిపోయిన చీకటి రాత్రి కనుమరుగైపోయింది.  
విజయంతో ఉషస్సు ఉదయించింది.  
మనం ఇవ్వాలి వేడుక చేసుకుందాం.  
అద్భుతమైన మరుసటి రోజుకు.

చీకటినే పెద్దగోడను చేధించాము.  
ఒక గొప్ప నూతన ఉషస్సు ఉదయించింది

ఇప్పుడు మనమందరం ఒక ప్రమాణం చేద్దాం.  
ధైర్యంగా భీతిన రథాన్ని ఎక్కటానికి  
ప్రతి ఒక్కరిని సృజించటానికి.  
మన స్వార్థాన్ని నిరాకరిస్తూ,  
పుష్పం, పరిమళం కలిసి సంభరితమైనపుడు  
ఒక గొప్ప ఉషస్సు వస్తుంది.

ఇప్పుడు విషాద, విచార కథ లేదు.  
ఏడుపు లేదు, బాధ పడేది లేదు.  
తుఫాను దూరమైంది.  
విశాల ఆకాశంలో  
ఏడుపు ముళ్ళను సదా నిషేధించారు.



పుష్ప పరిమళాలు పల్లవించినపుడు  
స్వేచ్ఛగా, గొప్ప ఆశలు జన్మించినవి.  
గొప్ప ఉషస్సు, ఆనందపడే వేళ  
ఆనందంగా అంగార గృహ పట్టికపై  
ప్రతి గల్లలో కలల వాసనతో  
మనం రామునిపై మన హృదయాల్లో విశ్వాసాన్ని వుంచుతాం.  
విచారానికి అవకాశం లేదు,  
గొప్ప ఉషస్సు, ఆనందపడే వేళ.



## 58. వేదన పారనీ

కన్నీళ్ళు జారనీ,  
పుష్పం పడిపోతే పడిపోనీ,  
నశించనీ, మట్టిలో కలిసిపోతుంది  
వేదన పారనీ.

కలలు కల్లలైనవి.  
అకారణంగా మునిగిపోయాయి.  
కనుబొమ్మలలో కన్నీళ్ళు వుండగా  
పక్షిలా గమనించని  
వేదన పారనీ, కన్నీళ్ళు జారనీ.

ఉప్పొంగిన క్షణాన, ఆశ మృదువుగా నవ్వుతుంది.  
తెలియక మనసార భావోద్వేగంపై  
నా కళ్ళ కొలనులో హంసలు విహరించగా  
వేదన పారనీ, కన్నీళ్ళు జారనీ.

ఈ సంతోష విషాద కలలలో  
తిమిరాల దూరభూమిపై  
ఆకుల చాయలో నన్ను నేను కప్పుకుంటాను  
హృదయంలో ఘనీభూతమైన వైమేఘాలు వర్షించగా,  
వేదన పారనీ, కన్నీళ్ళు జారనీ.



## 59. మాటలు

నా మాటలు రాయిలా కలిసంగా వుంటాయి  
సెలయేరులోని గులక రాళ్ళు నా ప్రవహించే మాటలు.

రాళ్ళు, నీళ్ళు కలిసినపుడు, మాట్లాడినపుడు  
నీవు, నేను బాగా కలిసిపోతాం, ఐనా  
మనం సహచర్యంలో విభిన్నం  
మననిద్దరిని కలపటానికి నిలీక్షిద్దాం  
అనంతమైన ఒడ్డు  
నేను కథలకు రాజును,  
నువ్వు కల్పిత కథలకు రాణివి.

ఒక నది, రెండు ఓడలు  
ఒకటి నీ వైపు, మరొకటి నాది  
సమయం అనంతంగా తిరుగుతుంది  
దేశ దిమ్మరిలా  
దానికి విషాద కథలు తెలుసు  
ఐనా తెలియని అపరిచితంగానే మిగులుతాను



## 60. కలకాల ఋతువు

ప్రతిరోజు కూడలి, ప్రతిగంట జనసమూహంలో  
వాళ్ళు పెద్ద సంఖ్యలో సేకరిస్తారు, ఆ కెమర కన్ను మనుష్యులు  
ఏకదాటి కాంతి మెరుపుల మిరుమిట్లు గొలిపే కళ్ళతో  
మైక్ ద్వారా విస్తరిస్తున్న నా కంఠం  
భగవంతుడి దయపై మురిసిపోతున్నా  
నేనెప్పుడు కలవరపడటానికి ఆగను  
ఏ గని నుండి ఈ పదాల పారుడు పెల్లుబుకుతుంది?

అప్పుడప్పుడు అన్యాయం ఎదుట  
నా కంఠస్వరం పెరుగుతుంది  
మరికొన్ని సార్లు పదాల నది ప్రశాంతంగా ప్రవహిస్తుంది.

అప్పుడప్పుడు పుష్పాల జల్లుల పదాలు పారుతాయి  
అర్థంతో వాటంతటవే రూపొందుతాయి  
సహాయం లేకుండా పదాల బాట కదులుతుంది  
ఆశ్చర్యంతో వాళ్ళ ప్రయాణాన్ని తదేకంగా చూస్తున్నా

ఎన్నో పదాల మధ్య  
నా ఏకాంతాన్ని నా అంతట నేనే రక్షించుకొని  
నిశ్శబ్దాంతరాల్లోకి సుఖంగా ప్రవేశిస్తూ  
గత కాలికల సమ్మిద్ధిని ఒక్కన్నే ఆనందిస్తున్నా.



## 61. కలల భావుకుడిని

నేనెప్పుడు రాయిని పేరుతో పిలువడానికి భయపడను

నేను నీటి ధ్వనిని నీటిగా వునః ప్రారంభిస్తాను.

నేనొక నగ్న సత్యంగల మనిషిని

నేను ఆకాశాన్ని వీక్షిస్తూ

హరివిల్లుతో మైమరచిపోతాను

కాని నా నివాసం

ఒక రాయిపైన,

హరివిల్లుపైన కాదు.

నా కలలు హరివిల్లు రంగులతో

నిండినవి, ఆశామాషివి కావు

జీవితాంతం చేసిన తపస్సు ఫలితం.



మీకు కలలు రావొచ్చు, రాకపోవచ్చు

నా భూమిలో నాచీన ఈ కలల విత్తనాలు

నా స్వేదంతో తడుస్తాయి. నిలీక్షిస్తాయి

మొలకెత్తడానికి, మర్రిచెట్టుగా ఎదగడానికి

వాటి ఊడలే విశాలమైన చేతికొమ్మలుగా విస్తరించి

పక్షులు ఆకాశానికి చేరడానికి గూళ్ళు కట్టుకున్నాయి

అమర శబ్ద తరంగాలు భగవంతుని కీర్తనలుగా

నా కంఠం నుండి అలలుగా ప్రవహిస్తాయి



## 62. కలిసి ఆలోచిద్దాం

కాళరాత్రి జనించిన ఈ ఉషస్సుకు  
ఆహ్వానం....నా దగ్గర కూర్చో  
నా ప్రేమ నీపై కట్టలు తెంచుకొని  
నీ పుట్టుక నావర్చసుపై నవ్వును తీసుకొస్తుంది  
నాకు తెలియదు

మనలో... నాన్న ఎవరు? పాప ఎవరు?

కానీ నాకు ఇది తెలుసు.

పొడిచే వాడి ముళ్ళ బాధ ప్రకృత పెట్టుకొని  
మనం కలిసి పరిమళ పుష్పాల్లా అభివృద్ధి చెందుతాం  
ఆ రోజు కొమ్మపై పుష్పాలు వికసిస్తాయి  
పక్షుల ఏడుపులు కూడ పరిమళాన్ని వెదజల్లుతాయి  
వాటి ఆక్రందనలు పుష్పాల వాసనల చెదరకొడుతుంది  
నిరాకారంగా కదలికలో వాసన, శబ్దం నిలుస్తుంది  
వాటి సమన్వయం, వాటి పరిస్థితి, వాటి గతి  
నా ధ్యానానికి పట్టుకొమ్మలు అవుతాయి  
రా, నీవు నేను కలిసి,

ఈ ఆలోచనల నేపథ్యంతో

కలిసి మెలసి పోరాడుదాం

తృప్తితో ఉన్న హృదయాలను నింపుకుంటూ జీవిద్దాం.



## 63. సముద్ర నావికుడు

విశాల హృదయం ఉండటానికి  
ఉరకలు వేసే ఉత్సాహం, నిండు జీవితం.  
ఇవే మన జీవన పడవ తెడ్లు,  
మన జీవిత చుక్కానీలు.  
ఆకాశంలోని నక్షత్రాలు  
చంద్రుడు మన దిక్సూచీలు  
ఆకాశంలో మన గత ఉపాధ్యాయులు  
మన మార్గదర్శకులు.

ఈ సముద్రంలో బీటలు ఏర్పడి  
మన దేశాలు చీలిపోయి  
మనకు తెలియని దార్శనికత  
సముద్రానికి గోడలు అడ్డంకులు లేవని తెలియదా?  
హిందుస్తాన్ ఏమిటనీ? పాకిస్తాన్ ఏమిటని?  
ముక్కలైన హద్దును దాటడానికి  
ప్రతిరోజు ఈ శిక్ష.

ఎవరైన వెళ్ళనివ్వండి, వెళ్ళనివ్వకండి.  
రక్షకుడు రావొచ్చు, రాకపోవచ్చు.  
కానీ ఈ దేశానికి హృదయం



## 64. పరిష్కారం

ఆ రోజుల్లో...

ఉదయిస్తున్న సూర్యునిలా వెలుగొంది  
చిటపటలాడుతూ రోజును మసి చేసాను  
నిప్పులను వెదజల్లే ఆకాశంలో  
ప్రశాంత నావను వెతుకుతాను  
కిరణాల బాణాలను క్రిందికి తీసుకరావటానికి  
ఈ అగాధాన్ని పూడ్చటానికి  
నీడలు, ఛాయలు ఉన్నా  
ఎంపికైన ప్రయాణ సమూహంలో  
ఒక పరిష్కారాన్ని కనుక్కొంటాను.

వెలుగే పరిష్కారం  
శక్తే పరిష్కారం  
పాటే పరిష్కారం  
సహచరతే పరిష్కారం  
ఆవిష్కృతమైన సాయంత్రం  
గోమంద ధూళి  
అక్కడ ప్రచురితమవుతుంది  
మేధావుల శూన్యతకు  
ధనవంతుల సంపదకు  
ఈ తల కిందకు దించదు  
అసహాయత నా రక్తంలో లేదు.



## 65. జ్ఞాపకం

మబ్బులా మెరుస్తూ ఈ మసక జ్ఞాపకం,  
చీకటిని త్రాగడానికి వెళ్ళింది,  
చీకటి చాలా భయంకరం.  
చీకటి అంతటా పరచుకుంది.

వృక్షంనుండి ఆకురాలుతుంది  
ఆ జ్ఞాపకం పడిపోయినట్లుగా  
జ్ఞాపకాల నష్టం... అంటే ఏమిటి?  
వాటిని నింపటం..... ఎలా?  
స్మృతుల నెలా మనసు పొరల్లో నింపడం

జ్ఞాపకాలను నెమరేసుకుంటూ ఆలోచనల జలధిలో ఓలలాడుతాయి  
ఒక జ్ఞాపకం మండే వేసవి మధ్యాహ్నం  
గోర్లు లేకుండా పంజాలతో  
జ్ఞాపక దీపాలను ఆర్పేస్తుంది  
వాటి రెక్కలను నరకు  
జ్ఞాపకాన్ని ప్రక్కన పెట్టలేము  
దాని కన్నును తొలగించలేము.

నాలుకను అదుపులో పెట్టుకో  
ఈ పెదాలను కట్టడి చేయకపోయినా



జ్ఞాపకం మందమౌతుంది.  
చీకటిలో చిక్కుకు పోతుంది  
జ్ఞాపకం నా కంఠంలో అడ్డం తిరిగింది  
నా జీవితాన్ని వేరేవిధంగా తీసుకుంది.

జ్ఞాపకానికి ఎన్నో రంగులు, రూపాలు  
అదే నీడ, సూర్యరశ్మి  
జ్ఞాపకానికి జాడ లేదు  
జ్ఞాపకానికి పవిత్రత లేదు  
జ్ఞాపకానికి ఏది సూరోదయం  
జ్ఞాపకానికి సూర్యాస్తమయం వుందా?

ఏదీ జ్ఞాపికకు చావు?  
ఎందుకు మనం జ్ఞాపకానికి లొంగాలి?  
దానికి కప్పుకోవటానికి బట్ట లేదు.  
దానికి పైకప్పు వుండదు.  
జ్ఞాపకం పారే ఒక నలయేరు.  
ఈ నెలయేరు జీవితం నిరంతర ప్రవాహిక.



## 66. హిందు జపం

హిందువుగా వుండటానికి  
ఈ జపాన్ని అనుసరించు  
ఈ ఒక్క మంత్రాన్ని తిరిగి వల్లించు  
హైందవ, హైందవ ఒక పాట  
ముత్యంలాంటి ఈ మంత్రం,  
చీకటిలో వెలుగు చక్రం.  
మనం వెలుతురును వెదజల్లుతాం.  
ఈ ప్రపంచమంతటా  
హెచ్చుతగ్గుల తేడా లేకుండా,  
మన శరీరాన్నే కరిగించుకుంటూ  
తోటి మనుష్యులతో నవ్వుతూ,  
కృషితో పాటలను పాడుతూ,  
మన హృదయంలో గూళ్ళను సృష్టించుకుందాం  
వెలుతురును వ్యాపింపచేద్దం  
ఎవరు మన శత్రువు కాదనీ  
మనమందరం మిత్రులమనీ  
అది మన నైజం.  
అసమ్మతులను ప్రకృత పెడుతూ,



కొత్త సంభాషణను సృష్టించాం.

సంక్రాంతి వ్యాపింప చేద్దాం.

తిండి, బట్ట,

సద్గుణాలు, సంపద,

ఇక్కడ మనకు సులభంగా దొరుకుతాయి.

అవని ఆకుపచ్చగా ఆనందంగా వుంటుంది

ఏకత్వం, సమానత్వం, అనురాగం

పోషిస్తూ భద్రపరుచుకుందాం.

ఇక్కడ కాంతిని వ్యాపింపచేద్దాం.



## 67. పదకొండవ దిశ

భయంలేని భావన,  
పల్లవితో నిండిన పాట,  
ఆత్మతో నిండిన ఆరోగ్య ప్రేమ,  
భవిష్యత్తు దర్శ చిరుహాసం.  
మత్తెక్కించే గాలి  
ఆటంకాలు లేని జల ప్రవాహంతో  
ఆకాశం పరిమళాన్ని పీలుస్తూ  
ప్రతిక్షణం పవిత్రంగా  
అగ్నిపుసీతంగా  
సువాసన భరిత ప్రేమతో నిండిన చరిత్ర.  
నేను ప్రతిరోజు జీవిస్తాను  
భవిష్యత్తులోకి తొంగిచూడకుండా,  
గతంలోకి వెళ్ళకుండా,  
ప్రస్తుత క్షణాన్ని గమనిస్తూ,  
సాధనలు లేకుండా,  
ఏ ద్వారాలు లేకుండా,  
నిశ్శబ్దమే ప్రశాంతంగా ఊగుతుంది.

ఈ క్షణంలో దశదిశలకు దూరంగా  
పదకొండవ దిశలో  
సంగీత ఝరిని వింటున్నాను.



## శ్రీలేఖ సాహితీ ప్రచురణలు

1. శ్రీరామశతకము - టి. రామానుజస్వామి 1984
2. కవితా గానం - శ్రీమతి టి. ఇందిరా చిరంజీవి 1986
3. ద టు జెంటిల్మేన్ ఆఫ్ వెరోనా -డా|| జి. దామోదర్ (తెలుగు అనువాదం) 1986
4. వేణుతరంగాలు - యల్. వేణుగోపాల్ రావు 1986
5. ప్రభవ (కవితా సంకలనం)- సం. టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం) 1987
6. వరంగల్లు జిల్లా రచయితల వాఙ్మయ జీవితసూచిక - టి. శ్రీరంగస్వామి 1987
7. కవితావనం - శ్రీమతి టి. ఇందిరా చిరంజీవి 1987
8. జన్మభూమి సిరులు - పల్లె సీను 1988
9. జీవనరాగాలు - యల్. వేణుగోపాలరావు 1989
10. శుక్ల (కవితా సంకలనం) - సం. టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం) 1989
11. ఎమ్మెస్సార్ కథలు - యం. సుబ్బారావు 1990
12. ప్రమోదూత (కవితా సంకలనం) -సం. టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం) 1990
13. నా మాట (శతకం) - యం. సుబ్బారావు 1990
14. ఏకశిల వైతాళికులు (వ్యాస సంకలనం) - సం. టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం) 1991
15. ప్రజోత్పత్తి (కవితా సంకలనం) -సం. టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం) (సం.) 1991
16. కోవెల సుప్రసన్నాచార్యులు వాఙ్మయ జీవిత సూచిక- టి. శ్రీరంగస్వామి 1991
17. కావ్యం-కవిస్వామ్యం - డా|| కోవెల సంపత్కుమారాచార్యులు 1993
18. విశ్వనాథవారి కృష్ణకావ్యాలు (పరిశోధన) - డా|| టి. శ్రీరంగస్వామి 1994
19. నిరంతరం (కవితా సంపుటి) - డా|| టి. శ్రీరంగస్వామి 1996
20. మాధవ మాధుర్యం (కృష్ణతత్వ వీచిక - పల్లె సీను 1997
21. ఈశ్వర (కవితా సంకలనం) - సం. డా|| టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం) 1997
22. సాహితీ గవాక్షం (వ్యాససంపుటి) - డా|| టి. శ్రీరంగస్వామి 1998
23. సరయేవో నుండి ఏకశిలకు (అనుస్మజన కవితలు) - డా|| టి. శ్రీరంగస్వామి 1998
24. రాగపంక్తులు (కవితా సంపుటి) - పల్లె సీను 1999
25. ప్రమాది (కవితా సంకలనం) - సం. డా|| టి. శ్రీరంగస్వామి 1999
26. మనోరాగం (కవితా సంపుటి) - ఆర్ రంగస్వామి గౌడ్ 1999
27. విక్రమ (కవితా సంకలనం) - సం. డా|| టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం) 2000

28. అవధాన వసంతం - డా॥ ఆశావాది ప్రకాశరావు	2000
29. వృష (కవితా సంకలనం) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం)	2001
30. నిజాం రాజు అధికారం అంతమొందిన రోజు - నందనం కృపాకర్	2001
31. పెరుగుతున్న కాలావ్యం తరుగుతున్న ఆయుష్యం - నందనం కృపాకర్	2001
32. శ్రీలేఖ (కథాసంకలనము) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం)	2002
33. ఉషస్సు (కవితలు) - యం. నరేందర్ రెడ్డి	2002
34. విహంగ వీక్షణం (సమీక్షలు) - ఎమ్మెస్సార్	2002
35. దోస్తానా (కథలు) వరిగొండ కాంతారావు	2002
36. కాలంవెంట నడిచివస్తున్న (నమిలికొండ బాలకిషన్ రావు అభినందన సంచిక) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2002
37. చిత్రభాను (కవిత సంకలనం) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం)	2002
38. నీలమోహనాష్టకం - డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2002
39. మాట ఒక ఆభరణం (కవితలు) - గండెల చంద్రశేఖర్	2002
40. సజీవ చిత్రాలు (కథలు) - డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2002
41. శ్రీ వ్యాసం (వ్యాస సంపుటి) - డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2002
42. వరంగల్లు సాహితీ తరంగాలు - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం)	2002
43. తెమ్మెర (కథా సంకలనము) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం)	2003
44. స్వభాను (కవితా సంకలనం) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం)	2003
45. భారతీయ విజ్ఞానవేత్తలు - నందనం కృపాకర్	2003
46. నా ప్రస్థానం (కవితా సంపుటి) - వై.వి. రమణారావు ("వరం")	2004
47. తరంగం (కథా సంకలనం) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం)	2004
48. తారణ (కవితా సంకలనం) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం)	2004
49. చైతన్యమే నా ఊపిరి - కె. సురేష్ బాబు	2004
50. కబీరు - తులసీదాసుల అమృతవాణి - శ్రీమతి వడ్డాది లక్ష్మీసుభద్ర	2004
51. అపరోక్షానుభూతి-తెలుగు అనుస్థుజన- డా॥ చింతలపూడి వెంకటేశ్వర్లు	2004
52. సౌరభం (కథా సంకలనం) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం)	2005
53. పార్థివ (కవితాసంకలనం) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం)	2005

54. లీలా శ్రీనివాసమ్ (పల్లె సీను షష్టిపూర్తి సంచిక)	2005
55. పునాదిరాళ్లు (కవితా సంపుటి) - మహేశ్వరం సురేందర్‌రెడ్డి	2005
56. తెలంగాణా శతక సాహిత్యం (1970-75) - డా॥ పల్లెరు వీరస్వామి	2005
57. చక్రవాకం (కథలు) - కందాళ సుదర్శన్	2005
58. వరంగల్ సాహితీమూర్తులు -సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం)	2005
59. భజయతిరాజస్తోత్రమ్ (తాత్పర్యము) - టి. రామానుజస్వామి	2005
60. నీలమోహనాష్టకం - డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (హిందీ అనుసృజన) - శ్రీమతి వడ్డాది లక్ష్మీసుభద్ర	2005
61. సంగడి - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం)	2006
62. సుధావర్షి - డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి అభినందన సంచిక	2006
63. వ్యయ (కవితా సంకలనం) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం)	2006
64. నిష్కర్ష (సాహిత్యవ్యాసాలు) - గండెల చంద్రశేఖర్	2006
65. రత్నాకరము - (కవితలు, కథలు) - కీ.శే. మహేశ్వరం రత్నాకర్‌రావు	2007
66. సర్వజిత్తు (కవితా సంకలనం) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సం.)	2007
67. శ్రీహంస (కథా సంకలనం) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం)	2007
68. ప్రసారకిరణాలు (వ్యాసాలు) - డా॥ ఆశావాది ప్రకాశరావు	2007
69. సమారాధన (వ్యాసాలు - డా॥ ఆశావాది ప్రకాశరావు	2007
70. మానవీయం (కవితాసంకలనం)-సం. మహేశ్వరపు సురేందర్‌రెడ్డి (సం.)	2007
71. సాయిశతకం - మహ్మద్ హసన్	2008
72. సర్వధారి (కవితా సంకలనం) - డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం)	2008
73. భాగవత దర్శనం(వ్యాససంకలనం) - సం. డా॥ టి.శ్రీరంగస్వామి (సం.)	2008
74. శ్రీకంజము (కథలు) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపాదకత్వం)	2008
75. మంచిమాట (వ్యాస సంపుటి) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2008
76. సమూహ (వ్యాససంపుటి) - డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2008
77. సమజ్ఞ (కవిత్యం) - డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2008
78. ప్రభవ (కవిత్యం) - డా॥ పల్లెరు కవిత	2009
79. కవితాశోభ (కవిత్యం) - మల్లవరపు నళినీ శోభ	2009

80. వ్యాసప్రభ (వ్యాస సంపుటి) - డా॥ పల్లెరు వీరస్వామి	2009
81. స్వయంభావుకుడు - (డా॥ పల్లెరు వీరస్వామి అభినందన సంచిక) సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2009
82. అన్నమయ్య పదవైభవం(వ్యాస సంకలనం)-సం॥ డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2010
83. ఒకరికొకరం... (కవితా సంకలనం) - సం॥ డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2010
84. కనుమరుగైన ఛందః శిఖరం - సం॥ డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి (సంపత్కుమార సంస్కరణిక)	2010
85. రామాయణ వైభవం (వ్యాస సంకలనం) - సం॥ డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2011
86. వ్యాస శృతి (వ్యాస సంపుటి) - డా॥ ఆకునూరు విద్యాదేవి	2011
87. షుగర్ లెస్ కాఫీ (కథలు) - డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2011
88. మనసు మారింది (నాటికలు) - పల్లె సీను	2011
89. సాహిత్యంలో మధురభక్తి(వ్యాససంకలనం)-సం॥ డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2011
90. ప్రణవం (కవిత్యం) - వరిగొండ కాంతారావు	2012
91. పద్యమణిహారం - ఆడెపు చంద్రమౌళి	2012
92. సుజనాదేవి కథలు - నామని సుజనాదేవి	2012
93. హృదయనేత్రం (కవిత్యం) - నామని సుజనాదేవి	2012
94. వంశీమోహనము - శ్రీకృష్ణ సర్వస్వం - సం॥ డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2013
95. నీలమోహనాష్టకమ్ (సంస్కృతం) - అనుస్థుజన: డి. శ్రీనివాసదీక్షితులు	2013
96. భావనా స్రవంతి - ఖండకావ్య సంపుటి - పిట్టా సత్యనారాయణ	2013
97. కాకతీయ భారతి (వరంగల్ కవయిత్రుల కవితా సంకలనం) - సం॥ డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2013
98. కరుణ (కథా సంకలనం) - సం॥ పల్లె సీను	2014
99. విశ్వనాథ రామకృష్ణ (వ్యాస సంపుటి) - డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2014
100. సంపత్కుమార సాహిత్య దర్శనం (వ్యాస సంకలనం) - సం॥ డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2014
101. పొసుక (వ్యాస సంపుటి) - డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2014
102. రామాయణ దర్శనం (వ్యాస సంకలనం) - సం॥ డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2014
103. సాహిత్య ప్రభలు (వ్యాస సంపుటి) - డా॥ శంకరమంచి శ్యాంప్రసాద్	2014
104. తెలంగాణ సాధనోద్యమం (పద్య కవిత) - ఆడెపు చంద్రమౌళి	2014
105. కృష్ణార్పణం (కథలు) - వరిగొండ కాంతారావు	2016
106. నీలమోహనాష్టకమ్ (అంగ్ల అనుస్థుజన) - డా॥ వి.వి.బి.రామారావు	2016
107. విరంచి (వ్యాస సంపుటి) - డా॥ వి.వీరాచారి	2016

108. వరంగల్ జిల్లా కథా సర్వస్వం (1927 నుండి 2015 వరకు) సం.డా.టి. శ్రీరంగస్వామి	2016
109. పార్వతీ నమోస్తు (పద్యం)- డా॥ పిట్టా సత్యనారాయణ	2016
110. దీనజన పంచశతి (పద్యం) - డా॥ పిట్టా సత్యనారాయణ	2016
111. భక్తి - విచారధార (పద్యం) - డా॥ పిట్టా సత్యనారాయణ	2016
112. భారత సవురు (భారత అధ్యయన వ్యాసాలు) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2016
113. ఆధ్యాత్మిక యోగా - నాడీ నిదానము - డా॥ పిట్టా సత్యనారాయణ	2016
114. బ్రతుకు బాట - డా॥ పిట్టా సత్యనారాయణ	2016
115. విష్ణుపద (వ్యాససంపుటి) - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2017
116. శ్రీలేఖ కాలనాళిక - సం. డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2017
117. కవిప్రణతి (పద్యం) - ఆరుట్ల భాష్యాచార్యులు	2017
118. డిశంబర్ 11 (కవిత్వం) - డా॥ టి. శ్రీరంగస్వామి	2017
119. సాహచర్యం (నవల) - వరిగొండ కాంతారావు	2018
120. ప్రశాంత సౌరభం (పల్లె సీను గారి - వజ్రోత్పవ సాహిత్య సంచిక) సం.-డా.టి.శ్రీరంగస్వామి	2018
121. ఆశాసౌధాలు (కథల సంపుటి) - కందాళ సుదర్శన్	2018
122. భావ వీచిక (కవితా సంపుటి) - కందాళ సుదర్శన్	2018
123. హనుమకొండ కథలు (సంకలనం) - సం.డా.టి. శ్రీరంగస్వామి	2019
124. శ్రీరామ శతకము (ద్వితీయ ముద్రణ) - శ్రీమాన్ తిరుకోవలూరు రామానుజస్వామి	2019
125. శ్రీరామ శతక సౌరభం - సం.డా. టి. శ్రీరంగస్వామి (శ్రీమాన్ తిరుకోవలూరు రామానుజస్వామి గారి శతజయంతి సంచిక)	2019
126. తెలంగాణ నవలా సాహిత్యము	2020
127. నా ప్రయాణంలో... మోడీ కవిత్వం - అనుస్రుజన - ఆచార్య జి. దామోదర్	2020